

תפ"ח 44660/04/15 - מדינת ישראל נגד חאלד קוטינה

בית המשפט המחוזי בירושלים

תפ"ח 44660-04-15 מדינת ישראל נ' חאלד קוטינה (עוצר)

לפני כב' השופטים: י' נעם - סגן נשיא, ר' פרידמן-פלדמן ומ' בר-עם

מединת ישראל באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים	<u>המאשימה</u>
נגד חאלד קוטינה (עוצר) ע"י ב"כ עו"ד נайл זהאלקה ועו"ד פת希 פרהוד	<u>הנאשם</u>

זהירות

סגן הנשיא י' נעם:

ההרשעה

1. בהכרעת-דין מיום 13.4.16 הורשע הנאשם, לאחר שמייעת ראיות, בעבירה רצח - לפי סעיף 300(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ג-1977 (להלן - חוק העונשין או החוק), ובבעירט ניסיון לרצח - לפי סעיף 305(1) לחוק. העבירות בוצעו על-ידי הנאשם בפיגוע טרור, על-רקע אידיאולוגי-לאומי, ביום 15.4.15, ערבי יום השואה והגבורה. מדובר בפיגוע דרייסה בשדרות בר-לב בירושלים (כביש 1), אשר כוון כלפי שני עוביי אורח תמים, רק בשל הייתם יהודים - המנוח שלום יוחאי שרכז זיל' (להלן - המנוח), אשר מחת הפגיעה האנושה נפטר זמן קצר לאחר הדרישת; וחברתו ש' (להלן גם - הנפגעת), שהוסבו לה חבלות קשות וחרומות, אשר חייבו אשפוז בבית-חולמים ושיקום רפואי ופיזי ממושך.

2. להלן תמצית העובדות שיוחסו לנאים בכתב-האישום, אשר עומדות בסיסו הכרעת-הדין המרשיעה.

הנאשם, תושב שכונת שיח ג'ראח בירושלים, העתיק בתקופה הרלבנטית לאיושם את מקום מגוריו לכפר ענאטא, בעקבות נישואיו בחודש נובמבר 2014 לאישה שאינה תושבת ישראל. ביום 15.4.15 בשעות הערב, התארחו הוריו ואחיו של הנאשם בبيתו של הנאשם בענאטא. בסמוך לשעה 21:20 יצא הנאשם מביתו במכוונו, יחד עם הוריו ואחיו, כדי להסייע לביהם בירושלים. בדרך לירושלים התעכבו הנאים ובני משפחתו במחסום ענאטא, והגיעו לבית ההורים בשכונת שיח ג'ראח בסמוך לשעה 23:00. לאחר שהוריו יצאו מהרכב והלכו לביתם, החל הנאשם לחסוב

עמוד 1

ולהרהר על ביצוע פיגוע טרור רצחני נגד יהודים; ובמהמשך - לאחר שהתרחש בנסעה מבית הוריו, עצר את רכבו בצד הדרק, והתלבט האם לבצע את הפיגוע. התלבטוו של הנאשם נבעה מהבנה, כי אם יבצע פיגוע - הדבר "יהרוס את חייו" (כלשונו). כעבור מספר דקות גמלה בלבו של הנאשם החלטה לדרוס יהודים למוות באמצעות רכבו, והוא החל להוציא אל הפועל את תכניתו הרצחנית.

ה הנאשם החל בנסעה בשדרות בר-לב בירושלים מכיוון דרום לצפון, כאשר הוא מנסה לאתר הולכי רגל יהודים, לשם ביצוע פיגוע הדיספה. בהתקרבו לצומת הרחובות שדרות בר-לב ושדרות אשכול, הבחן הנאשם במנוח ובנגענות, כשהם צועדים על המדרכה הימנית מכיוון דרום לצפון ומתקרבים לתחנת האוטובוס שבמקום. בעת שעצר הנאשם את רכבו ברגע שבחזמת בשל מופע של אוור אדום ברמזור, והבחן בשניים שנראו לו יהודים, גמר אומר לבצע פיגוע דיספה ולקטול את חייהם של השניים. כאשר התחלף האור ברמזור לירוק, האיזו הנאשם את רכבו, אשר היה בתויב השני מימין; צפר צפירה ארוכה, כדי להזהיר את הנגאים האחרים בכਬש ולהימנע מתאונה שתסכל את מטרתו; ובשלב זה, בעת שהמשיך להאיץ את רכבו, הסיט את הרגה באופן חד ימינה, ודרס בעוצמה רבה את המנוח ואת הנגענות, אשר כתוצאה מעוצמת הפגיעה בהם - הועפו באוויר והוטחו אל הקרקע. כתוצאה ממשיעיו האמורים של הנאשם, נפגע המנוח באורח אנוש, וכSSH שעות לאחר מכן נפטר מפצעיו בבית החולים. הנגענות, שי, איבדה את ההכרה ואושפזה במצב קשה במהלך הטיפול נמרץ, כשהיא מורדמת ומונשמת, וכן נגרמו לה שברים מרובי בגופה.

3. בהכרעת-הדין נקבע, כי פיגוע הדיספה היה מעשה מכoon וمتוכנן, למנרgeo שבו הוריד הנאשם את הוריו בדירותם. כפי שצין בהכרעת-הדין, מהתשתיית הראייתית הוכח, באופן ודאי וחיד-משמעותי, כי התאונת הייתה מכoonת, ולא נגרמה מחמת כשל מכני ברכב שגרם לסתיטה הפתואומית מנתיב נסיעתו - טענה שהועלתה על-ידי הגנה בשלבים המוקדמים של המשפט. המשקנה בדבר ביצוע הדיספה כמעשה מכoon, כאמור, נלמדה, כאמור בהכרעת-הדין, הן מסרט מצילמת האבטחה בaczומת, שבו נראה הרכב סוטה ממסלול נסיעתו לעבר המנוח והנגענות; הן מהמצאים בזירה וברכב, ובכללים - היעדר סימני בלימה; הן מעודיעותיהם של בחוני התאונת ושל המכונאי שבדק את הרכב, לפיה הפגיעה ברכב (ובכללים - שבירת "מסרק ההגה" ושבירת דושת הגז) נגרמו כתוצאה מהתאונת, ולא היו הגורמים לה; והן, כמובן, מאמרותיו של הנאשם בחקירה השב"כ ובחקירת המשטרה, שבו מסר תיאור מפורט על תכנון פיגוע הדיספה והוצאתו אל הפועל.

4. בהכרעת-הדין פורטו בהרחבה אמרותיו של הנאשם בחקירה, בדבר ביצוע הפגיעה כמעשה מתוכנן ומכoon. בענין זה מסר הנאשם הודות מפורטות הן לחוקר השב"כ "חיז" והן לחוקר המשטרה אריסן, כאשר האמרה الأخيرة אף הונצחה בתיעוד חזותי. כפי שנקבע בהכרעת-הדין, מעודיעותיהם של חוקר המשטרה וחוקר השב"כ, כמו-גם מהחקירה המוקלטת, ניכר כי הנאשם מסר דבריו באווירה נינוחה, כאשר הוא משתק את חוקריו במלוא הפרטים הנוגעים לתכנון מעשה הדיספה ולהוציאתו אל הפועל. עדותו של הנאשם בבית-המשפט, לפיה נסיבות האירוע, מהרגע שהוריד את הוריו ליד ביתם ועד לאחר התאונת "נמחקו" מזיכרונו, לא הייתה אמונה כלל ועיקר; וכן בענין זה כי מדובר בטענת סרק כוזבת, מטער מטרת להתחמק מאחריות למעשים. אך גם נדחתה בהכרעת-הדין כבלתי אמונה עדותו של הנאשם, לפיה בחקירותיו בשב"כ ובמשטרה בדה מלבו גרסה מפלילה כוזבת, מהמת בדידותו ורצוינו לרצות את החוקרים; ובפרט כאשר הוא שב וטען כי אינו זוכר מה אמר לחוקרים ומה מדבריו היה שקר אואמת. עוד נקבע בהכרעת-הדין, בהקשר זה, כי בחקירותו בשב"כ ובמשטרה, ניסה הנאשם "להקל" על מצבוי, בטענות חלופיות שונות, כמו הטענה לפיה לא צפה את מותם של מי מהנפגעים, וכי כוונתו הייתה רק לפצוע אותם. על-rukע מכלול התשתיית הראייתית שהובאה בהכרעת-הדין,

נקבע כי מעשה הדרישה היה מתוכנן ומכוון, וכי השתכללו בעניינו של הנאשם כל יסודותיהן של עבירות הרצח וניסיון הרצח, שבahn הורשע.

טענת ההגנה בדבר אחוריות מופחתת של הנאשם

תמצית טענת ההגנה

5. סעיף 300א לחוק העונשין, מקנה לבית-המשפט שיקול דעת לסתות מהעונש המנדטורי של מאסר עולם, שנקבע בצד עבירת הרצח, ולהשיט על מי שהורשע במעשה עבירה רצח עונש מופחת. בפרשת גזר-הדין בבקשת ההגנה לבסס, באמצעות חוות-דעת של המומחה מטעמה, ד"ר רاسم כנאה, את המסקנה לפיה חלה על הנאשם אחוריות מופחתת, בהתאם לסעיף 300א לחוק העונשין; וכי מטעם זה אין לגזר עליו מאסר עולם. מנגד, טענה המאשימה, כי בעניינו של הנאשם לא חלים התנאים שנקבעו בסעיף 300א לחוק, זאת בהסתמכתה על חוות-דעתו של המומחה מטעמה, ד"ר טל ויצמן, אשר בדק את הנאשם בבית-חולמים פסיכיאטרי יומיים לאחר הפיגוע.

aphael תחילת לסקירת הרקע המשפטי בסוגיות האחוריות המופחתת; בהמשך, אסקור את הרקע הפסיכיאטרי אודות הנאשם ואת חוות הדעת הנוגדות בעניינו של הנאשם; ולבסוף - תוכרע המחלוקת בשאלת, האם הרים הנאשם את הנטול להוכיח טענתו, לפיו התקיימו לגבי התנאים שנקבעו בסעיף 300א לחוק, בעניין הענישה המופחתת בעבירה רצח. לאחר מכן, יורחוב הדיון בשאלת העונש, ובסוגיות הנסיבות עונשי המאסר בגין שתי העבירות.

סוגיות האחוריות המופחתת - רקע משפטי

6. סעיף 300 לחוק העונשין קובע את עונשו של הרוצח - "מאסר עולם ועונש זה בלבד". ואולם, כאשר מדובר בעבירות רצח, מוסマー בית-המשפט, בהתאם לסעיף 300א לחוק, להטיל על המורשע בעבירה רצח עונש קל יותר, ככל שהתקיימו התנאים הקבועים בסעיף זה. סעיף 300א(א) לחוק קובע כדלקמן:

- "על אף האמור בסעיף 300, ניתן להטיל עונש קל מהקבע בו, אם נabraה עבירה באחד מכל:
(א) במצב שבו, בשל הפרעה נפשית חמורה או בשל ליקוי בכושרו השכלי, הוגבלת יכולתו של הנאשם במידה ניכרת, אך לא עד כדי חוסר יכולת של ממש כאמור בסעיף 34 –
(1) להבין את אשר הוא עונה או את הפסול שבמעשה;
או
(2) להימנע מעשיית המעשה".

סעיף 34 לחוק, המחייב את הסיג לאחוריות פלילית מחתמת "אי שפויות הדעת", אשר מוזכר בסעיף 300א לחוק, מורה כדלהלן:

"לא יש אדם באחוריות פלילית למעשה שעשה אם, בשעת המעשה, בשל מחלה שפגעה ברוחו או בשל ליקוי בכושרו השכלי, היה חסר יכולת של ממש –

(1)
(2)

להבין את אשר הוא עושה או את הפסול שבמעשה; או
להימנע מעשיית המעשה.

. 7. סעיף 300א לחוק מקנה, אפוא, לבית-המשפט שיקול דעת לסתות מהעונש המנדטורי של מאסר עולם, שנקבע בצד עבירות הרצח, ולהשיט על מי שהורשע בביצוע עבירה רצח עונש מופחת; זאת כאשר "תחוות הצדק" מחייבת שלא לגזר מאסר עולם על הרוצח אף שהוא רוצח" (ע"פ 3243/95 צאלח נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(1) 769, 789 (1998); וכן ראו: ע"פ 1508/14 רזינקון חביב נ' מדינת ישראל (24.8.15)). הסעיף נועד להעניק לבית-המשפט סמכות להרוג מעונש החoba לעבירת הרצח "באותם מקרים גובל בהם מצוי הנאשם בתנאי סעיף 34 בחוק, אך בשל עצמתם הפחותה של תסמיini ליקויו, הוא אינו כזהו" (ע"פ 6344/12 רוטיסלב בוגוסלבסקי נ' מדינת ישראל (12.7.16) בפסקה 50; וע"פ 5266/05 זלנצקי נ' מדינת ישראל (22.2.07), בפסקה 59). במקרים אחרים, ככלון הפסיקה: סעיף 300א לחוק יחול על אלו "שמצחים הנפשי מוציאם, לכורה, מקהל השפויים בדעתם אך אינם מכנים לקהל הבלתי שפויים" (ע"פ 5951/98 מליסה נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(5) 58 (2000) בעמ' 67).

. 8. הלכה היא, כי הנטל להוכחת התקיימות התנאים שנקבעו בסעיף 300א לחוק רובץ על שכמו של הנאשם המורשע בעבירת רצח, זאת ברמה של AMAZ הסטבריות, ואין די בכך שיעור ספק סביר בנוגע לקיומם (ע"פ 6504/10 פרחאן נ' מדינת ישראל (2.10.13); וע"פ 8287/05 בחרזה נ' מדינת ישראל (11.8.11) בפסקאות 13-14). על הנאשם, המבקש להוכיח לגבי את האחריות המופחתת לפי סעיף 300א לחוק, להוכיח קיומם של שלושה יסודות: הראשון - כי הוא לוקה בהפרעה נפשית חמורה, זאת במובן ממחלת נפש כנדרש בסעיף 34 בחוק; השני - כי יכולתו להימנע מביצוע הרצח הוגבלה במידה ניכרת; והשלישי - קיומו של קשר סיבתי בין ההפרעה הנפשית לבין ההגבלה הnicرت ביכולת להימנע מהרצח.

. 9. בכל הנוגע להפרעה הנפשית, נפסק כי "ככלל, לא תחשב הפרעת אישיות כ"הפרעה נפשית חמורה", אשר מצדיק כניסה לגדרו של סעיף 300א(א) לחוק"; כי "ברגיל נדרשת הפרעה שיש בה מרכיב פסיכוטי או קרבה למצב פסיכוטי, לרבות פגעה בולטות בתפקיד"; וכי החשיבות אינה בסיווג ההפרעה, אלא בשאלת "עד כמה המחלה או ההפרעה פוגעת ומשפיעה על האדם קוגניטיבית ורצונית" (ע"פ 6344/12 בעניין בוגוסלבסקי, לעיל). בהקשר זה הודגש בפסקה, כי ההפרעה הנפשית החמורה שאליה מתיחס סעיף 300א(א), דורשת קיומו של מצב רפואי-פסיכיאטרי, "החסר אך במעט" מגיעתה של מחלת נפש המקימה פטור אחריות פלילית לפי סעיף 34 בחוק העונשין (ע"פ 3617/13 טיטל נ' מדינת ישראל (28.6.16) בפסקה 64; וע"פ 5417/07 בונר נ' מדינת ישראל (30.5.13)).

וუר, בכל הנוגע לקביעות רפואיות-פסיכיאטריות, כי המומחים ובתי-המשפט מסתמכים, בין-השאר, על ניר העמדה של איגוד הפסיכיאטריה בישראל, אשר נועד להנחות מומחים בכתב חווות-דעת בנוגע לענישה המופחתת (ע"פ 3617/13 בעניין טיטל, לעיל, בפסקה 64). לעומת זאת איגוד הפסיכיאטריה בישראל (כפי שצוטטו הדברים בעניין טיטל, לעיל) - "הפרעה נפשית חמורה" היא הפרעה המתבטאת "לאורך שנים", ו- "בהתקדים התנאים הבאים: טיפול פסיכיאטרי מתמשך, Nutzung תרופות...; אשפוזים פסיכיאטריים; הפרעה משמעותית בתפקידים

מקצועים/חברתיים/משפחתיים; כישלונות בбиוץ מטלות חשובות (כגון: לימודים, שירות צבאי וכו'). לדעת הועודה אין הפרעה נפשית חמורה/קשה יכולה לבוא לביטוי בפעם הראשונה (דנבו) רק בהקשר לרצח" (יובל מלמד, יעקב מרגולין, שמואל פאנוג, רוברטו מסטר, אובי זאבו ואבי בליר "עונש מופחת בעבירות רצח, ניר העמדה של איגוד הפסיכיאטרי בישראל: הערות והארות" רפואה ומשפט 39, 165, 167 (2008)).

באשר לעוצמת ההגבלה עקב הליקוי הנפשי, נדרש, כאמור, כי הליקוי הנפשי יגביל את הנאשם "במידה ניכרת". על-פי הפסיכיקה, הביטוי "במידה ניכרת" - "משמעות שונה שוני כמותי, ולא איקוטי, ממידת ההגבלה הנדרשת לצורכי תחולת סיג אי-שפויות הדעת" (ע"פ 13/3617 בעניין טיטל, לעיל, בפסקה 62); והוא כ"מרחוק פסע בלבד מחוسر יכולת של ממש" (ע"פ 10669/05 מטבוב נ' היוזץ המשפטי לממשלה (7.2.08), בפסקה 14 לפסק-דין של כב' השופט ע' פוגלמן; וע"פ 5417/07 בונר, לעיל, בפסקאות 24-25).

10. גם כאשר התקיימו כל התנאים שבסעיף 300א לחוק, לבית-המשפט נתן שיקול הדעת האם להפחית מן העונש, ומה שיעור העונש המופחת. ההכרעה בדבר נועשית לנוכח נסיבותו של כל מקרה ומקירה, ועל-פי רוב בית-המשפט לא יסתה מעונש החoba, אלא רק באוטם מקרים שבהם "תחושת הצדק מחייבת שלא לגזר מאסר עולם על הרוצח אף שהוא רצח" (ע"פ 3243/95 צאלח, לעיל, 789 (1998); וכן ע"פ 1019/13 פאיס נ' מדינת ישראל (6.7.15) בפסקה 16; וע"פ 6344/12 בעניין בגוסלבסקי, לעיל, בפסקה 51).

תולדות מחלתו של הנאשם

11. הנאשם הנהו יליד 1978 וכיום בן 39. הוא הבן השלישי למשפחה המונה זוג הורים וששה ילדים. הוריו התגרשו לפני כ-16 שנים. אחיו הבכור אובחן קלוקה בסכיזופרניה והוא נתן באשפוזים מעט לעת. אחותו הצעירה אובחנה כסובלת מדיכאון. הוריו התגרשו בעת לימודיו בתיכון, והוא גדל במצבה חברתי, בין-ה摔倒, על-rackע סכסוכים בין הוריו. הוא סיים 12 שנות לימוד, המשיך למדוד במכלה למדדי הנדסאות בניין, אך לא השתלים את לימודיו לקבالت התואר. לאחר מכן החל לעבוד כمודד מקראיין במשך כשנתיים, מבלי שהשלים את חובות לימודיו, ובהמשך - עסק בעבודות מזדמנות. בשנה שקדמה לאיועו התחתון הנואש, עזב את בית הוריו ושכר דירה שבה התגורר עם רעייתו. באותה תקופה למד שיעורי דת במסגד, ואף שימש כנהג הסעות. ביום האירוע עבד כנוהג הסעות, הסיע את הוריו מירושלים לבתו בענאתה ולאחר מכן הסיע חזרה לירושלים. כאמור, על-פי ממצאי הרכעת הדין, במהלך הנסעה חזרה לבתו גמלה בלבו החלטה לבצע פגוע דרישה והוא הוציא אל הפועל את תוכניתו הרצנית.

12. להלן סקירת תולדות מחלתו של הנאשם, כעולה מחוות דעתו של המומחה מטעם המאשימה, ד"ר טל ויצמן, ומהתיעוד הרפואי בעניינו של הנאשם. חוות-דעתו של ד"ר ויצמן נשמכה על בדיקתו את הנאשם בבית-החולים הפסיכיאטרי "איתנים", יומיים לאחר הפיגוע, ביום 17.4.15, וכן על תיעוד רפואי נוסף נסף אודות הנאשם: מכתב סיכום טיפול מאת של ד"ר מוסטפא מג'אהד מיום 21.4.15; סיכום מחללה ואשפוז מבית-החולמים הדסה מיום 21.3.13 ועד ליום 1.4.13; מסמכי התקיק הרפואי מאשפוזו של הנאשם בבית-החולים כפר שאל מיום 1.4.13 ועד ליום 13.5.13; תיעוד שניתי בדיקות פסיכיאטריות שערך ד"ר שוורצמן במרכז הקהילתי לבריאות הנפש בمزրח ירושלים ביום 10.11.13 וביום 28.11.13; מכתב מרפואה במרכז הקהילתי בمزראח ירושלים מיום 10.11.13; תעודה חדת מין מבית החולים "איתנים", שנערכה על-ידי רופא מתמחה, ביום 16.4.15; ותעודת חדת מין מבית החולים "איתנים", שנערכה על-ידי

ד"ר ויצמן ביום 17.4.15.

13. כפי שעה מהמסמכים הרפואיים, הנאשם פנה לראשונה לקבלת טיפול פסיכיאטרי בשנת 2005 בעת שהיה כבן 27, שעה שהחל לסבול מכאבי ראש חזקים וסימנים של דיכאון. הוא פנה בשנה זו לד"ר מוסטפא מג'אהד, אשר באחד מהמסמכים ציין, כי הנאשם סובל מאפייניות דיכאוניות, מהפרעת אישיות ולוקה בהפרעה סכיזואפקטיבית. במהלך השנים טיפול הנאשם בתרופות נוגדות דיכאון וחרדה, ודבריו של ד"ר ויצמן, ככל הנראה קיבל אף תרופה נוגדת פסיקוזה מדור שני (היסטרול) במינון לא ידוע ולאור זמן. הוא החל לעבוד בעבודות מזדמנות לתפקידות קצרות. בתקופה מסוימת נסע לירדן והחל ללמידה שם לימודי דת. לאחרונה וחץ חזר לארץ והתגורר בבית הורי. בשנת 2011, בעת שהיה כבן 33, בעת מריבה עם הורי, בעל הנאשם כדורים כניסיון התאבדות. הוא נלקח לאשפוז בבית-חולים כללי, ואשפז במחלקה לטיפול נמרץ. לאחר שחררו, המשיך לקבל טיפול פסיכיאטרי אצל ד"ר מג'אהד במרפאה פרטית. בחודש מארס 2013 ביצע הנאשם ניסיון אובדי שני, בתקופה שבה חש חוסר תקווה בעניין אפשרותו לעבד ולהתחתקן. הניסיון האובדי נעשה באמצעות בילוי כדורים נוגדי דיכאון (אמיטריפטילין) יחד עם כדורי הרגעה (קלונקס) וכדור מייצב רוח (קרבמזהפין). בבדיקה רעלים בدم נמצאו רמות גבוהות של בנזודיאזפינים ושל אמרפטיינים, וכן רמה גבוהה של קרבמזהפין. כאשר התעורר, נבדק הנאשם על-ידי פסיכיאטר, אשר העלה ספק לגבי קיומה של חשיבה דלוזינאלית; ואולם, הפסיכיאטר סיג את העניין, מאחר שהנבדק היה תחת השפעת תרופות סדרתיות ונוגדות כאב, חזקות. בהמשך, הועבר הנאשם לאשפוז בבית-חולים "כפר שאול", עקב הניסיון האובדי החמור, ומדובר באשפוז ראשון ויחיד בבית-חולים פסיכיאטרי. תחילת אשפוזו הועבר במחלקה סגורה; ואולם, כבר לאחר יומיים וחצי הועבר, לבקשות, למחלקת פתיחה, זאת לאחר שלא נמצאו סימנים למצוות פסיכוטי, והוא שלל בתקוף מחשבות אוביידניות. ביום הקבלה, נרשם על-ידי הרופא המქבל בחדר המيون בבית-חולים "כפר שאול": "שולל מחשבות שווא של יחס רדיפה או גדלות, לмерות שמסר לפניו הניסיון האובדי שלו לחשבות יחס ורדיפה...". עוד צוין בבדיקה, כי "לא היו הפרעות בתפיסה". מתוך מחשבה שטופל בשל הפרעה בי-פולארית, ועל-rack בבדיקה בחדר מין בבית-חולים "כפר שאול", נקבעה בקבתו אבחנה מבדלת של הפרעה סכיזואפקטיבית והפרעת אישיות לא מסוגת. למחירת הגעתו לאשפוז דיווח הנאשם לרופא המטפל, כי ניסה להתאבד, בשל הרגשות שבקרים לימודי דת אנשים מסתכלים ומדברים אליו, קרי - מחשבות יחס. הרופא דיווח, כי הנאשם "לא מגלת תכנים אפקטיבים מג'וריים. שנთים סובל מבדידות. אין לו חברים". עוד באותו יום, 2.4.13, הגיע הנאשם בקשה בכתב לשחרור ולמעבר למחלקת פתיחה, והדבר נתאפשר לו כבר ביום 4.4.13. מעיון ברישומי בית-חולים "כפר שאול", מאז העברתו של הנאשם למחלקת הפתיחה יומיים וחצי מהמועד קבלתו לאשפוז, עולה כי כל דוחות הביקורים הרפואיים דוחות צוות הסיעוד והפגשים הפסיכיאטרים, מתארים התנהגות מאורגנת ורגועה, מצב רוח יציב ושיתוף פעולה. הנאשם קיבל טיפול קוגניטיבי, בנוסף לטיפול תרопתי, יצא לחופשות בסוף השבוע לبيתו. עוד צוין, במסמכי בית-חולים, כי במהלך האשפוז, בתקופת החופשות, לא נטל הנאשם את כל הטיפול התרופתי, ואף לא הגיע לקבלת תרופות לאחר שהפרק "לחולה יום". מצד זאת תואר שיפור במצבו הנפשי של הנאשם לאורך כל התקופה, על-ידי הוצאות הרוב-מקצועית במחלקה. כפי שהציג ד"ר ויצמן בסיקירת תלונות מחלתו של הנאשם, מהתיעוד המפורט של מהלך האשפוז בבית-חולים "כפר שאול" ניתן ללמוד - כי במהלך האשפוז יצא הנאשם לתשע חופשות בביתו; וכי בהמשך הגיעו הנאים גם לטיפול רפואי, כאשר הפרק "לחולה יום". בכל התקופה לא היה תיעוד למחשבות שווא או פגעה בבחן המציגות, כמו-גם תיעוד בדבר מחשבות אוביידניות. עם שחררו מהטיפול, כאשר הופנה הנאשם למוסד לביטוח לאומי, נתבקשה הכרה בנסיבות לצורך קבלת קצבת נכות, ועודין נותרה האבחנה המבדלת בין הפרעה סכיזואפקטיבית לבין הפרעת אישיות בלתי מסוגת. עם תום הטיפול במסגרת בית-חולים, הופנה הנאשם להמשך טיפול במרפאה לבראיות הנפש במחוזה ירושלים. במכון של רופא פסיכיאטר מהתמונה לבראיות הנפש,

ציינו אפיוזות דיכאוןיות, מצבים מאניפורמיים פסיקוטיים והתנהגות חסרת שיפוט, כאשר להערכת ד"ר ויצמן הדברים נסמכו על מכתב השחרור מבית-החולים "כפר שאול". בנוסף צוין במסמך הפנייה, כי הנאשם הגיע רק פעם אחת לפגש מעקב בבית-החולים, הפסיק את הטיפול התרופתי על דעת עצמו והחליט למשיך טיפול אצל ד"ר מוג'אהד במרפאה הפרטית, כאשר לא היה בעקב החל מיום 13.6.13. כפי שצין ד"ר ויצמן, בסקרת תולדות המחלת, מופיעים רישומים בדבר שני בדיקות קבלה לרופאת בריאות הנפש בمزricht ירושלים, אשר התקבשו ביום 10.11.13 וביום 28.11.13 על-ידי ד"ר שוורצמן. עיקר מצאי הבדיקה צוין, כי "הנבדק אינו במצב פסיקוטי, אין לו מחשבות אובדן", הוא ממשיר לעבוד בבר במכון כשר, הפסיק את הטיפול התרופתי, ולוקח על דעת עצמו רק מדי פעם". מסקנת הפסיכיאטר המתפל הייתה, כי הנאשם אינו מעוניין בטיפול; וכי "יתכן שהלה פנה לקבל טיפול כדי לקבל רוח משני. הצד זאת צוין, כי יש מקום להפסיק את הטיפול בסורוקול ולהתחל בתשhir רפואי אחר. בנוסף, עלתה אבחנה מבדלת של malingering.

14. בנוסף לתיעיס ד"ר ויצמן בחוות-דעותו לבדיקה שנערכה לנאם בחדר המין של בית החולים "איתנים", פעמים, בסמוך לאחר הפיגוע הנדונן, זאת בעקבות צו שיפוטי להסתכלות פסיכיאטרית. בבדיקה הראשונה מיום 16.4.15, קרי - למחמת הפיגוע, נבדק הנאשם על-ידי ד"ר חאותם סייג' - רופא מתמחה (טרום שלב א'), ובבדיקה זו עדכן ד"ר סייג' את ד"ר ויצמן, כרופאICON, על מצבו של הנאשם. הבדיקה של הרופא המתמחה, שכאמר אין מומחה, לא הייתה בדיקה אבחנתית. הוואיל ונדרשה בדיקה על-פי צו שיפוטי, שרק מומחה בפסיכיאטריה מוסמך לבצע, החליט ד"ר ויצמן להגיע לבית-החולים לשם ביצוע בדיקה מקיפה יותר ומתן תשובות לבית-המשפט. על-rack זה נבדק הנאשם בשנית, למחרת, ביום 17.4.15, בבדיקה משותפת של צוות רפואי. בבדיקה, שנערכה על-ידי פאנל רפואיים פסיכיאטרים מומחים, נכח חמשה רפואיים ובכולם ד"ר ויצמן. במהלך הבדיקה מסר הנאשם לרופאים כי ביצע תאונות-דריכים, וייחס זאת למחשבה לפיה אדם שמנהله נגדו משפט, רצה להרגנו, ושלח אנשים, ובניהם נהג האוטובוס, להרוג אותנו. על-כך, סובב את הרכב לכיוון המדרוכה ופגע באנשים. בבדיקה הוסיף וטען הנאשם, כי הוא שומע קולות של מלאכים, בעת שהוא נמצא במסגד, אך הקולות מעודדים אותו להתפלל ואין מדובר בקולות פוקדים. במהלך הבדיקה לא נראה הנאשם חולצינטורי, שיפוטו היה תקין והייתה לו תובנה למצבו. יעיר, בנוגע התנהגותו של הנאשם ביום 16.4.15 בעת הבדיקה בבית-החולים "איתנים", כי על-פי מצאי הכרעת-הדין, אמר הנאשם לחוקריו בחקרות המשטרה והשב"כ - כי בעת הבדיקה הפסיכיאטרית בבית-החולים, עשה "הציג" והציג עצמו "משוגע". עוד צוין, כי הגרסה שהעליה הנאשם באזני הרופאים המומחים בבדיקה מיום 16.4.15, כי ביצע תאונות דרכים כתוצאה מחשבתו שווה, ניגפת בהודעותיו המפורטות בחקירה, לפיהן פגוע הדרישה היה מכואן ומתוכנן.

15. עיקר המחלוקת בין המומחים מטעם הצדדים נסבה בשתי סוגיות: האחת - בנוגע אבחנת מצבו הרפואי של הנאשם; והשנייה - בשאלת, האם השתכללו בעניינו של הנאשם התנאים שנקבעו בסעיף 300א לחוק, בזיקה לאחריות מופחתת.

בין המומחים נתגלעה מחלוקת בשאלת, האם הנאשם סובל מהפרעת אישיות סכיזואפקטיבית (Schizoaffective Disorder) - כתענת המומחה מטעם ההגנה, או שהוא לא סובל מהפרעה זאת - כgresת המומחה מטעם המאשימה. רקע לדין בחוות הדעת של המומחים, צוין כי הפרעה סכיזואפקטיבית, היא הפרעה נפשית המאפיינת בשילוב שבין תסמים של הפרעת מצב רוח קשה (כגון: חד-קוטביות - מאניה או דיכאון, או דו-קוטביות) עם לפחות שני תסמים עיקריים של סכיזופרניה (כגון: הזיות ומחשבות שווה). על-פי האבחנות ב-5-

DSM Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders מספר תנאים: האחד - כי במהלך תקופת המחלת קיימת אפיוזה דיכאוןית מג'ורית או מאנית, יחד עם סימפטומים מקבוצה A של סכיזופרניה; השני - כי במהלך תקופה זו, במשך כשבועים לפחות תהינה טיפולת של דלויזות או הלויצנציות ללא הפרעות מצב-רוח; השלישי - כי במהלך התקופה נתגלו סימפטומים של מצב-רוח שנמשכים חלק ניכר מתקופת המחלת הפעילה כולה; והרביעי - שלילת שימוש בסמים או מצב רפואי אחר.

לאחר סקירת תולדות המחלת, אפנה לסקירת חוות הדעת של המומחים מטעם הצדדים במחלוקת בשאלת האבחנה בעניינו של הנאשם ובסוגיות האחוריות המופחתת.

חוות-הදעת של ד"ר ראסם כנאהנה, המומחה מטעם ההגנה

16. המומחה מטעם ההגנה, ד"ר ראסם כנאהנה, בדק את הנאשם במסגרת מעצרו ביום 24.12.15, וחווות-דעתו נשמכה על התיעוד הרפואי שלhlen (כמפורט בחווות-דעתו): דו"חות של הרופא המטפל ד"ר מוסטפא מג'אהד, רישומי מעקב פסיכיאטרי בקורס חולים כללית, תעוזות מחדר מיוון פסיכיאטרי, העתק תיקו הרפואי של הנאשם בבית-החולים כפר-שאול, וכן תוכן חקירתו של הנאשם ביום 17.4.15. יעיר, כי המומחה לא עיין בכל אמרותיו של הנאשם בחקירה, ואף לא התייחס בחווות-דעתו למצאי הבדיקה אודוט גרסאותיו של הנאשם בעניין ביצוע הפיגוע.

17. ד"ר כנאהנה הפנה את בית-המשפט בחווות-דעתו ובעודות למסמכים הרפואיים השונים. הוא הפנה למסמכים שערך ד"ר מוסטפא מג'אהד, מיום 21.4.15, מהם עולה כי הנאשם החל בטיפול פסיכיאטרי אצלו בחודש يول 2005, בזורה לא עקבי, ואובחן כסובל מהפרעה סכיזואפקטיבית. בדו"ח החדש אוקטובר 2012 ציין על-ידי ד"ר מג'אהד, כי הנאשם סובל מהפרעה דיכאוןית عمוקה וחרדה; ובחדש דצמבר 2014 קיבל הנאשם מד"ר מג'אהד תרופות נוגדות פסיכוזה וחרדה (Seroquel, Depalept, Xanagis). כן הפנה ד"ר כנאהנה לרישומי מעקב פסיכיאטרי של קופת-חולים כללית, שהםعلا תיעוד החל משנת 2005 בעניין הפרעה חרדיות-דכאונית, עם טיפול תרופתי באמצעות תרופות נוגדות דיכאון וחרגה (מודל ומפריל). בנוסף הפנה לתיעוד מהמרפאה לבראות הנפש ע"ש וייניך, מיום 16.5.11, שם צינו הפרעה דיכאוןית והפרעת אישיות, בכך שכח棹ש ימים לפני כן ביצע הנאשם ניסיון אובדן ואושפז בבית-החולים "כפר שאול". ברישום מיום 16.4.08 הועלו תלונות על חוסר שינה ואי-שקט, וזאת כי הנאשם נמצא בתיפול פסיכיאטרי פרטיו אצל ד"ר מג'אהד. עוד הפנה המומחה לד"ח אשפוז של המחלקה הפנימית של בית-החולים "הDSA", מיום 18.5.11, שבו ציין כי הנאשם מתופל על-ידי תרופה נוגדת פסיכוזה (ריספרדל), ואושפז עקב ניסיון התאבדות; וכן למסכי מיוון פסיכיאטרי של בית-החולים "הDSA" מיום 22.5.11, שבו נאמר כי ברקע קיימת אבחנה של הפרעה דו-קוטבית, אם כי הודגש, כי אין דיווח על מצבים דכאוניים בלבד, וכי אין עדות לפסיכוזה בעת הבדיקה. בנוסף ציין המומחה, כי בಗילוון קבלה מיום 1.4.13 מבית החולים כפר שאול, בעקבות ניסיון ההתאבדות מחודש נארס 2013 שבעקבותיו אושפז הנאשם בבית-החולים הדסה, ציון, בין-השאר, כי הנאשם שולח מחשבות שווה של רדיפה או גדלות, למרות שציין כי לפני הניסיון האובדתי היו לו מחשבות שווה. עוד ציין ד"ר כנאהנה, כי בסיכון האשפוז מבית-החולים "כפר שאול" (אשפוז מיום 1.4.13 ועד ליום 13.5.13), ציינה האבחנה של הפרעה סכיזואפקטיבית; וכי בדו"ח של הפסיכיאטר ד"ר י' שורצמן מיום 10.11.13 ציון, באנמנזה, כי הנאשם מוכר למערכת הפסיכיאטרית האשפוז בבית-החולים "כפר שאול" במשך חודש וחצי, וממעקב אצל ד"ר מג'אהד כשמונה שנים בעקבות אפיקוזות דכאוניות ומצביםmaniiformים פסיכוטיים והתנהגות חסרת שיפוט במצבו", וכי הלה אושפז בבית-

החולמים כפר שאל עקב ניסיון אובדן, ומתופל בסירקויל, דיפלפט וקלונק. הפנימית האחרונה של ד"ר כנאהנה הייתה לטעותת חדר המין של בית-החולמים "איתנים", מיום 17.4.15, בגין פגוע הדרישה הנדון. הוא הפנה לרישום האנמזה של תעוזת חדר המין, לפיה בשנת 2013, בעת שהנאשם אושפז במחלקה לטיפול נמרץ בבית-החולמים "הדסה" לאחר ניסיון אובדן, עליה חשד בדבר חשיבה דלויזינלית, וכי בעקבות זאת אושפז בבית-החולמים "כפר שאל" במחלקה סגורה, ועלתה אבחנה מבדלת בין הפרעה סכיזואפקטיבית לבין הפרעת אישיות.

18. כאמור, הנאשם נבדק על-ידי ד"ר כנאהנה ציון בחוות-דעתו, כי בעת הבדיקה לא הייתה עדות לאי-שקט, או להפרעות בארגון החשיבה; ולא היו סימנים למחשבות שווה ולפסיכוזה. המומחה העיריך, כי הדבר נובע מתקבלת טיפול רפואי בצורה סדירה ועקבית במסגרת בית-הסורה, הכלול תרופות נגדות פסיכוזה וחדרה לייצוב מצב רוח. במהלך הבדיקה עלו תכנים בדבר התקופות שבהן הייתה החמורה במצבו הנפשי של הנאשם, ובכללם - אי-קלילות המתරחש בסביבה, "ראית דברים מוזרים", היזות, ותחושה בדבר "כוח עליו חיצוני" שמשתלט על הנאשם. בהתייחסו לתקופת ביצוע הפגיעה, תיאר הנאשם בשיחתו עם ד"ר כנאהנה תחושים של מתח שהוא לו בשבועו שקדם לאיורע, בציינו: "היהתי מאד בלחש". בעת הבדיקה לא מצא המומחה הפרעות בארגון החשיבה. בהתייחסותו לאירוע עצמו ציון הנאשם באזני המומחה: "עמדתי ברמזו אדום, לא זכר מה היה ואין עשייתי התאונה...", לא זכר מה היה...". הוא של בתקוף כל כוונה מוקדמת לביצוע הדרישה, על-רकע לאומני, או על-רकע אחר. לדבריו, הגרסאות האחרות שמסר בחקירה באו בעקבות לחץ וקשיים לעמוד בחקירה. הוא אף העלה במהלך הבדיקה הפסיכיאטרית גרסה שונה ונוסףת, לפיו חשש שנаг אוטובוס רצה לפגוע בו. הנאשם שלל הזיות שמיעה בעת העבירה או בעת הבדיקה. המומחה ציון, בהקשר זה, כי העלאת תכנים, כאמור, כולל שלילת סימנים פסיכוטיים פעילים בעת הבדיקה. איןנה משקפת הצגת מצב האופייני לסתוואציות של סימולציה ומגמתויות.

19. בפרק הדיון בחוות-דעתו הפנה ד"ר כנאהנה פעם נוספת לרישומים הפסיכיאטריים של בית-החולמים "הדסה" מחודש Mai 2011 ולאשפוזים בעקבות ניסיון ההتابדות בחודש מרץ 2013. חלק מרכזיו בפרק הדיון והמסקנות התייחס לנסיבות ביצוע פגוע הדרישה; זאת בזיקה לחקירתו של הנאשם ממשטרה מיום 17.4.15 ולגרסה שמסר הנאשם בשיחתו עם המומחה. בהתייחסו לתוכן חקירת הנאשם מיום 17.4.15, ציון ד"ר כנאהנה, כי מתוכן דברי הנאשם בחקירה, לא עלו פרטם המצביעים על תוכנן מוקדם או מחשבות מוקדמות לביצוע פגעה. ד"ר כנאהנה ציון, כי "בחלק מהתכנים" שעלו בחקירה הנאשם ממשטרה מיום 17.4.15, אזכור מניע של "נקמה בצורה פתאומית", בעת שהנאשם "נכנס לחץ נפשי בהיותו במחסום"; וכי בחלק אחר מהתכנים שאוזכרו בחקירה "עליה הערכה לחסור בהירות לגבי מצב העירנות אצלו בעת העבירה..."; ובהקשר זה הפנה המומחה לדברי הנאשם בחקירה (בעמ' 16 ו-19) - "לא ראייתי שום דבר, במה נכנסתי, איך נכנסתי ופגעתי בהם", "לא ראייתי שום דבר, לא הייתה מפוקס". אקדמי ואצין, כי הנסיבות האמור היה חלק, וכי בהכרעת-הדין, נקבעו ממצאים אחרים על התיכון המוקדם ועל המנייע, והכל - על-פי גרסאותיו המפורטות של הנאשם בחקירה. בנוסף הפנה המומחה מטעם ההגנה, בפרק הדיון בחוות-דעתו, לעובדה שבבידיקתו של הנאשם ביום 16.4.15 במיון הפסיכיאטרי של בית-החולמים "איתנים", ציינה האבחנה של הפרעה מסווג סכיזואפקטיבית; וכי בבדיקה תואר הנאשם כחוודי עם מחשבות שווה של רדיפה, תוך העלאת אפשרות שהנאשם במצב פסיכוטי. הוא ציון, כי אמין בהמשך באלה הסתייגות על-ידי הרופאים המטפלים אותה קיבעה; אך הביע הערכתו, כי אין לשולש שאותה הסתייגות של הרופאים הושפעה מהידיעה שמדובר בפגיעה טרור ולא בתאונת-דרבים. בנוסף הפנה ד"ר כנאהנה לgresאות השונות אודות הפגיעה, אשר העלה הנאשם בבדיקה בחדר המין ביום 17.4.16, כמו למשל - כי היה מעורב בתאונת-דרבים; כי חשב שאדם שמנاهל נגדו משפט רוצה להרגו, ולכן סובב את

הרכב לכיוון המדרכה; וכי שמע קולות של מלאכים כאשר היה במסגד. בהקשר זה העיר ד"ר כנאהנה, כי ככל שהתיאור בדבר הziות שמיעה היה על-רקע מגמתי, סביר להניח שהנאשם היה מצהיר שהקולות פקדו אותו גם בעת האירוע. בהמשך ציין המומחה, כי העובדה שהנאשם למד לימודי הנדסה ושימוש ממודד מקרוקען, אך בשנים האחרונות לא עבד במקצועו אלא בעבודות ניקיון - משקפת נסיגה איסיותית ותפקודית אשר אופיינית לאנשים שסובלים ממחלת נפש, וכי הדבר לא קיבל תהייחסות בשיקול הדעת האבחנתי בעניינו של הנאשם במהלך אשפוזיו הקודמים. יעיר, כי ההנחה של המומחה, לפיה הנאשם סיים את לימודיו כהנדסאי, לא הייתה מבוססת, שכן, כפי שצין במהלך האשפוז בבית-החולים "כפר שאול", לא סיים הנאשם את חובות הלימודים בתחום האמור.

20. ד"ר כנאהנה הגיע בחווות-דעתו בכתב לכל מסקנה, לפיה הנאשם סובל מהפרעה סכיזואפקטיבית, עם רקע של הפרעת אישיות גבולית, לא יציבה רגשית, עם משברים פסיכוטיים קיצריים במצב דחק, ונסיגות דיאכניות, כמו-גם ניסיונות התאבדות, זאת תוך אימפולסיביות "כמעט בלתי בשלטת" במצב דחק. הוא העריך, על-יסוד הנתונים בדבר הרקע הנפשי של הנאשם, ובפרט לאור סיכום המחללה של בית-החולים "איתנים" לאחר האירוע, כי בעת ביצוע העבירות היה הנאשם במצב פסיכוטי חריף. בצד זאת הדגיש המומחה, כי הנאשם אחראי למשיו, אך מתקייםים בעניינו התנאים בדבר האחריות המופחתת (לפי סעיף 300א לחוק) בציינו - "לא מדובר למי שלא היה אחראי למשיו בעת העבירה, אלא מדובר למי שמצו הנסי עת ביצוע העבירה הגביל באופן ניכר את יכולתו להבין את מעשיו או לשלוט בהם, למרות שידע את הפסול שבמעשיו".

21. בעדותו בבית-המשפט שב וחר ד"ר כנאהנה על הערכותיו ומסקנותיו, הנלמדות, לשיטתו, מהтиיעוד הפסיכיאטרי אודות הנאשם, וחילק על חוות-דעתו הנוגדת של המומחה מטעם המאשימה, ד"ר ויצמן. כפי שכבר ציין, בחקירה הנגידית נתחוו, כי ד"ר כנאהנה ביסס את חוות-דעתו, בכל הנוגע לגרסאות הנאשם, רק על אמרה אחת של הנאשם בחקירה במשטרה, החקירה מיום 17.4.15, ולא על כלל אמרותיו, וממילא לא התייחס לקביעות בית-המשפט בהכרעת-הדין, אודות גרסאותיו של הנאשם. כאשר נשאל המומחה, על-בסיס מה הגיע למסקנתו, בדבר מצבו של הנאשם ביום האירוע, ציין כי לניגוד לו מספר גרסאות סותרות, ובכללן הגרסה בדבר מחשבות שווא הנוגעות לניגוד אוטובוס שסטה לעברו; וכי בשיחתו ציין הנאשם שלא יכול היה לשולט על מעשיו, ולא ידע "מה קרה אליו". הוא הבHIR, כי אינו קובע שהנאשם אינו אחראי למשיו, אך הדגיש כי הוא "מושוכנע" בדבר היעדר "תכוונה לביצוע פגיעה או פגוע" (עמ' 278-279 לפרטוקול). כאשר נتابקש המומחה על-ידי בית-המשפט, להתייחס לקביעות הכרעת-הדין, לפיה הנאשם העיד כי ביצע את הפגוע במעשה מכון ומתוכנן, העיר המומחה כי אם הדבר אכן נעשה מתוך תכנון ומtower רצון, אז לא חלה, גם לשיטתו, על התרשומות של רופא מתחמה בבדיקה הראשונה של הנאשם בחדר המין כנאהנה ביסס את מסקנתו, בין-האר, על התרשומות של רופא מתחמה בבדיקה הראשונה של הנאשם בחדר המין בבית-החולים "איתנים" (למחמת האירוע), בדבר מצבו הסוער של הנאשם והחשד שהוא מצוי במצב פסיכוטי. המומחה יצא מההנחה, לפיה הנאשם לא היה בבדיקה הראשונה במצב פסיכוטי, אך לדידו היה מקום ליתן משקל להתרשומות המתמacha, לפייה היה במצב נפשי "סוער". כאשר הובהר למומחה, כי בהכרעת-הדין נקבע, על-יסוד אמרותיו של הנאשם עצמו בחקירה, כי הלה עשה "הציג" בבית-החולים, "כדי שייחסו שהוא משוגע" (כלשון הנאשם) - הגב המומחה, כי אם אכן הנאשם "עשה הציג", כאמור, אז הטיעון שהעליה בעניין המצב בעת האשפוז, למעשה כבר אין רלבנטי (עמ' 321-322). כשנדרש להבהיר, כיצד מתיחסת חוות-דעתו, אודות דחף אימפולסיבי שגרם לניגוד לבצע את הדרישה, עם התיאור העובדתי שנקבע בהכרעת-הדין, אודות ההתלבטות שהיתה לניגוד לפני האירוע, עת עצר את רכבו בצד הדרך ו שקל אם לבצע פגוע, אם לאו, השיב המומחה כי לשיטתו, לאחר שהנאשם המשיך בנסעה הוא

כבר לא יכול היה להתנגד לאותו דחף (עמ' 323). בסיום עדותו עמד המומחה על סברתו, לפיה הנאשם סובל מהפרעה סכיזואפקטיבית. בהקשר זה ציין, כי הנאשם חווה משבטים דיכאוניים חוזרים על עצמו לאורך שנים; קיבל טיפול נפשי ואנטי-פסיכטי, אם כי לא באופן עקבי, לאחר שנרשםה לגביו אבחנה בעבר של הפרעה סכיזואפקטיבית; עבר שני ניסיונות התאבדות שבعقبותיהם אושפז; קיבל טיפול אנטי-דיכאוני לייצוב מצביו רוח לאורך שנים רבות; תועדו לגביו אף מחשבות שוויא; וניכרו לגביו קשיים בתפקיד תעסוקתי וחברתי, אשר התדרדרו בשנים האחרונות. הוא עמד על דעתו בדבר ההתרדרות בתפקידו הכללי והמקצועי של הנאשם בשנים האחרונות, למרות שהוצג לו, כי בשנה الأخيرة הרגינה הנאשם הנושא התחתן, שכיר דירה ועצב את בית הורי, למד שיעורי דת במסגד, ואף שימש כנגן הסעודת, גם ביום האחרון עצמו. לשיטתו של ד"ר כנאהנה, יש לראות את הנאשם כמו שסובל מהפרעה نفسית עמוקה שגרמה לו הגבלה ניכרת, אך לא עד כדי חוסר יכולת של ממש, להבין את הפסול שבמעשה ולהימנע ממנו, וחלים בעניינו התנאים בעניין האחריות המופחתת שנקבעו בסעיף 300א לחוק.

חוות דעתו של המומחה מטעם המאשימה, ד"ר טל ויצמן

22. כאמור, המומחה שהעד מטעם המאשימה, ד"ר טל ויצמן, עבד בתקופה הרלבנטית כפסיכיאטר בחדר המין במחלקה הסגורה בבית החולים "איתנים", ואף בדק שם את הנאשם בסמוך לAIROU, ביום 17.4.15. ביום משמש ד"ר ויצמן כמנהל שירות בריאות הנפש במחוז השפלה ב"מכבי שירותי בריאות". כפי שצין בסקירת תלמידו של הנאשם, הסטטיך ד"ר ויצמן בחומר-דעתו על כל התיעוד הפסיכיאטרי בעניינו של הנאשם; ובנוספ', בשונה מד"ר כנאהנה, עיין בכל המסמכים הרלבנטיים מתיק בית-המשפט: כתבת-האישום, הכרעת-הדין, עדות הנאשם בבית-המשפט; תמלילן חוקיותו של הנאשם במשטרה; ותיעוד חוקיותו של הנאשם בשב"כ.

23. בחומר-דעתו סקר ד"ר ויצמן את תלמידות המחלקה של הנאשם, כפי שהובאו בהרחבה לעיל, ואחרזר בתמצית על הדברים שצינו על-ידו. מגיל 27 סבל הנאשם מהפרעות במצב-רוח וקיבל טיפול רפואי נגד דיכאון וחרדה. על-אף זאת - עבד, התהנתן ולמד לימודי דת כ שנה וחצי. במהלך כהונתה של שנים, בין הגילים 27-35 ביצע הנאשם שני ניסיונות אובדן בבלתי כדורים; והניסיון האחרון, בשנת 2013, הביא גם להמשך אשפוז טיפול בבית-החולמים הפסיכיאטרי "כפר שאול". במכתבים רפואיים שקדמו לאשפוז, המובאים כנראה מארונו מקור, מצוינים מצבים מאניפורמיים פסיכוטיים והתנהגות חסרת שיפוט ללא פירוט של מצבים אלו או של התכנים הפסיכוטיים. במהלך האשפוז בבית-החולמים "הDSA", בעקבות ניסיון ההתאבדות, העלה הפסיכיאטר סברה של קיומן מחשבות שוויא, AOLם בה-בעת גם SIG מחשבה זו והעליה אפשרות לפיה מדובר בהשפעה זמנית של חומריו הרדמתה ונוגדי CAB. לסתורתו של ד"ר ויצמן, SIG זה לחשיבה הדלויזונאלית סביר מאוד בהתחשב בכך הקצר של המחשבות, ובמבנה המהירה שהושגה אצל הנאשם, כי אלו אינן מחשבות מעוגנות למציאות. כתוצאה מבדיקה זו והניסיון האובדן החמור, הועבר הנאשם לאשפוז במחלקה פסיכיאטרית בבית-החולמים "כפר שאול". במכתב סיכום טיפול של ד"ר מוג'אהד מצוינות אפיוזות דיכאוניות ללא תיעוד של מצבים פסיכוטיים, ומזכינת אף הפרעת אישיות והיסטוריה משפחתיות פסיכיאטרית של שניים מהאחים (סכיזופרניה ודיכאון), ומכך הסיק הרופא המטפל כי הנאשם "מראה דיכאון פסיכזה". למרות הניסיון האובדן החמור והעברה הנางם לאחר זמן קצר, יומיים וחצי, למחלקה פתוחה, משנקבע-ul-ידי הרופאים שאין סיכון אובדי, והלה קיבל טיפול רפואי להרגעה וליצוב מצב-הרוח, ובכלל זה בצדור סרוקול במינון 300 מ"ג. ד"ר ויצמן הבהיר, כי כדור זה משמש להרגעה וליצוב מצב רוח במינונים עד 400 מ"ג, וכי מעל מינון זה משמש הצדור להרגעת מצבים מאנימיים או פסיכוטיים. עוד ציין ד"ר ויצמן, כי לצורך קבלת אישור טיפול בסרוקול ב��ופת-החולמים, יש לרשום אבחנה מסווג סכיזופרניה או הפרעה מסווג סכיזואפקטיבית; וכי האבחנה של הפרעה סכיזואפקטיבית נרשמה כאבחנה בלבדת

במהלך האשפוז והושארה גם בעת השחרור, אגב צירוף הפניה ל��פת-חולים בבקשת לקבלת אישור לטיפול רפואי בסרוקול. כן ציין ד"ר ויצמן, כי גם במכותב למוסד לביטוח לאומי, לצורך הכרה בקצתבת נכות, יש לציין אבחנה ראשית; וזה להערכתנו הסיבה לשארת האבחנה המבדלת, של הפרעה סכיזואפקטיבית, גם במכותב לביטוח לאומי. ד"ר ויצמן הוסיף והציג, כי מהתיעוד הרפואי עולה, כי הן לפני האשפוז, הן במהלך האשפוז והן לאחר האשפוז בבית-החולים "כפר שיאל", לא התמיד הנאשם בטיפול רפואי שהומלץ לו ונמנע מעקב סדר. בכל הנוגע לבדיקה הנאשם יום יומיים לאחר הפגיעה, ציין ד"ר ויצמן בחוות דעתו, כי ניתן לקבוע, מעבר לכל ספק, שהסבירו של הנאשם לאירוע "אין הסברים פסיקוטיים והוא אינו עונה על קритריונים המגדירים הפרעה בבחן המציגות". הוא הדגיש, כי מסקנה זו הייתה משותפת לכל חמשת הרופאים שבדקו אותו, ובכללם הוא עצמו, אף מוצאת תימוכין בגרסאות שהעליה הנאשם בחקירותיו במשטרתו.

24. ד"ר ויצמן הפנה בחוות דעתו בכתב לאי-דיוקים הקיימים, לשיטתו, בחוות-דעותו של ד"ר כנאענה, הן בעניין הרקע הרפואי והן בדבר האבחנות שהו במהלך השנים. בהקשר זה ציין, כי ההסתמכוות של ד"ר כנאענה אודות תפוקודו הירוד של הנאשם, בין-השאר, בשל העובדה שלא עבד כמודד מקרקען, לא הייתה מבוססת, שכן הלה לא סיים את חבות לימודיו בתחום זה; כי לא היה מקום לבסס מסקנות על מחשבות שווה שצויינו בגלויון הקבלה בבית-החולים "כפר-שיאל" ביום 1.4.13, שכן הנאשם אמונה טען שבסבל מחשבות שווה, אך אלו חלפו כבר בהגעתו לחדר המיון, וככל שהוא - היו הן זמן זמני ולפרק זמן קצר, ולא ניתן לבסס עליהן אבחנה סכיזואפקטיבית; כי היציטוט ממכתבו של ד"ר שוורצמן מרופאת שיח' ג'ראח, בדבר "מצבים מאניפורמיים פסיקוטיים והתנהגות חרסית שיפוט במצבו..." לא נתמך בתיעוד תומך כלשהו; כי תוכן גרסאותו של הנאשם בחקירה, אשר לחלקם מהם הפנה ד"ר כנאענה בחוות-דעותו, אינם מעיד כלל על מחלת נפש; וכי עדותו של הנאשם בבית-המשפט (שהליה לא התייחס ד"ר כנאענה בחוות-דעותו) אינה תומכת אף היא במצב פסיקוטי או במהלך נפשית כלשהו; כי התרשםות של הרופא המתמחה בבדיקה הראשונה בבית-החולים "איתנים", לא הייתה אבחנתית, במיוחד לאור הבדיקה החזרת, לאחר מכן, בפאנל רופאים פסיכיאטרים מומחים; כי התייחסות ד"ר כנאענה לדברי הנאשם באותה בדיקה, אינה רלבנטית לתומכת במצב פסיקוטי, הייתה שה הנאשם עצמו הודה כי המציא פרטיהם כדי להתאשפז; וכי בבדיקהו של ד"ר כנאענה עצמו לא נמצא עדויות למצב פסיקוטי, דיכאוני או מאניפורמי, כאשר ד"ר כנאענה ייחס זאת לטיפול רפואי, שעה שלסבורתו של ד"ר ויצמן לא ניתן ליחס השגת רמיסיה מ对照检查 פסיקוטי או מאניפורמי לטיפול בסרוקול במינון 300 מג, אפילו בשילוב של טיפול הרגעה נוספת; וכי לא היה מקום ליחס משמעות לדברי הנאשם בדבר שמיית קולות, שכן במהלך חקירתו הבהיר, כי הנאשם שיקר לרופאים הבודקים בדבר שמיית קולות, מה-גם שבבדיקה צוטטו אמנים דבריו בעניין זה, אך לא ניתן להם משקל קליני מכך שנחקרו כלל אותנטיים ולא אמיתיים. לפיכך, גרס ד"ר ויצמן, כי האבחנה של ד"ר כנאענה - לפיה הנאשם סובל מהפרעה סכיזואפקטיבית עם רקע של הפרעת אישיות לא יציבה רגשית, עם משברים פסיקוטיים קצריים ומצבי דחק - אינה מבוססת, ואני נתמכת במהלך חייו של הנאשם ובתיעוד הרפואי הקליני אודותינו. בהקשר זה ציין ד"ר ויצמן, כי הסבירות להפרעה סכיזואפקטיבית אצל הנאשם, אינה גבוהה, וכי למעשה ניתן להפריכה, זאת כאשר המ对照检查 הפסיכוטי הקצר היחיד שתואר, קרי - בעת הניסיון האובייני בחודש מארס 2013, היה קצר וחולף, נבע מבלתי כדרים וביניהם אופטמינים בכמות גדולה, ולא כתוצאה מקיומה של הפרעה סכיזואפקטיבית או הפרעת אישיות לא יציבה. אלו עיקרי השגותיו של ד"ר ויצמן על קביעותו ומסקנותיו של ד"ר כנאענה.

25. מכאן למסקנותיו של ד"ר ויצמן בחוות-דעותו בעניין אבחן מצבו הרפואי של הנאשם. ד"ר ויצמן קבע, כי לא ניתן להתייחס לאבחנה של הפרעה סכיזואפקטיבית, אשר הוועטה כאבחנה מבדלת על-ידי רפואי בית החולים כפר שיאל,

כאל אבחנה שרירה וקיימת ממהלך ארוך שנים. לדבריו, הפרעה סכיזואפקטיבית הנה הפרעה המבוססת על שני יסודות. היסוד האחד - הפרעה במצב הרוח; ובענינו של הנאשם יש תיעוד בדבר הפרעה דיכאונית וניסיונות אובדן, המזוהים במצב רוח דיכאוני. היסוד השני - הפרעה פסיקטיבית - עניינו הפרעה בבדיקה המציאות המבוססת על מחשבות שווא לאורך זמן. לשיטתו של ד"ר ויצמן, רכיב זה לא הוכח בסבירות גבוהה, בכל התיעוד הרפואי המגונן של הנאשם. קיימם אמנם תיעוד של התנהגות תוקפנית, כמו למשל: מצב רוח דיכאוניים על-רקע חילוקי דעתות של הנאשם עם אביו בנסיבות כספי, הסתగות, תפוקוד נמור לפראקים וכן שני ניסיונות אובדן. ואולם, כל אלו אינם מספיקים, לשיטתו של ד"ר ויצמן, לקביעת אבחנה של הפרעה סכיזואפקטיבית. להערכתו של המומחה, הסבירות הגבוהה יותר, היא שה הנאשם סבל מהפרעה דיכאונית עם מרכיבים אישיותיים, הפרעת אישיות מצבר A (הפרעת אישיות פרנוואידית), שמשמעותה חדנות רבה כלפי אנשים; אך לא מדובר במצב פסיקטיבי, אלא באישיות בעלת התנהגות שחדנית. מסקנה זו סבירה יותר, להערכתו, על-יסוד התalogות על מצב רוח ירוד, מחשבות יחס וחדנות כלפי אנשים שעזבקים אחריו, והעלמות המחשבות הללו תוך זמן קצר מאוד - שעות עד ימים, כפי שמתועד באשפוז בשנת 2013. הסבר נוסף למסקנה זו, הוא שהתמודד ד"ר ויצמן, נועז בעובדה כי בדמותו של הנאשם נמצא רמה גבוהה של אמפטמינים - חומר מעורר מצב פסיקטיבי קצר, שמאפייניו הם מחשבות יחס ורדיפה, וכי מצב פסיקטיבי זה הנו זמני וחולף בתוך מספר שעות עד ימים. לדבריו, אין בכך תמייהה להפרעה סכיזואפקטיבית, אלא להפך - יש בדבר משומם הסבר מדוע חלפו מחשבות השווא בבדיקהו של הפסיכיאטר עוד בבית-החולים "הדרה". ד"ר ויצמן נתן משקל למצבו הנפשי של הנאשם בסמוך לאיורע, אז נבדק, בבדיקה ממושכת ומキיפה, על-ידי פאנל של רופאים מומחים, לרבות הוא עצמו; ובקשר זה הדגיש, כי באותה העת לא נמצא הנאשם במצב נפשי מעורער, ובוודאי שלא הייתה פגיעה משמעותית ביכולתו להבין את מעשיו או לשלוט בהם.

26. בהתייחסו לשאלת האחריות המופחתת, על-פי סעיף 300(א) לחוק העונשין, ציין ד"ר ויצמן, כי הנאשם לא סבל מ"פרעה נפשית חריפה", כמשמעותה בניר העמדה של איגוד הפסיכיאטריה הישראלית, שאזכור לעיל; קרי - הפרעה נפשית קשה, במשמעותה של פגיעה משמעותית ברוב תפוקדי הנפש, ההתנהגות והתפקוד. לדבריו, מכלל התיעוד אודות הנאשם, ובפרט מאשפוזו בשנת 2013 בבית-החולים "הדרה" (אשר היחיד הקודם של הנאשם בבית-חולים פסיכיאטרי), לא עולה, כי הנאשם סבל מ"פרעה נפשית חריפה", זאת, בין-השאר, לאור התפקוד התקין של הנאשם במהלך האשפוז ללא כל ליקוי תפקודי, השתתפותו בפעולות במחלוקת ללא כל עדות לפגיעה בבדיקה למציאות, סיירונו להמשיך בטיפול בתרופות שהפריעו לו, מינוי התרופות שקיבל, וכן אי-הגעתו לאשפוז נוסף במשך כשנתיים מאז האשפוז הראשון ועד לביצוע העבירה. בכל הנוגע לתקופה שלאחר האשפוז, הדגיש ד"ר ויצמן, כי לא ניכר ליקוי תפקודי אצל הנאשם, אשר בחר הין הוא רוצה להמשיך בטיפול ובמשך; כי הנאשם התחתן וbijesh לבנות בית מסכפי משפחתו, והוא מודיע למשכניו תוך תכנון ושיקול דעת; כי הוא קיבל טיפול רפואי חלקי, על-פי החלטתו; וכי גם הטיפול הרפואי שקיבל, לרבות מינוי התרופות שצינו בחוות-הදעת (קלונקס 2 מ"ג, סרוצול 50 מ"ג, טריל), מעד על שימוש בתרופות לצורכי הרגעה בלבד, ולא על טיפול הנועד לאزن מצבים מאניפורמיים, פסיקטיבים או דיכאוניים. בהקשר זה הדגיש ד"ר ויצמן, כי הויל וה הנאשם לא נטל טיפול רפואי משמעותי דמידה ניכרת, שיש להסיק כי הפרעתו הנפשית אינה חריפה דיה, כדי לענות בשנתיים שלחלו לאשפוזו הקודם עד למועד ביצוע הפגיעה, יש להסיק כי הפרעתו הנפשית אינה חריפה דיה, והוא על דרישת החוק בענין הענישה המופחתת. על-כן חיווה ד"ר ויצמן דעתו, כי הן בתקופה שקדמה לביצוע העבירה, הין במוודע ביצוע העבירה והן לאחריה - אין לראות בנאשם אדם הסובל מהפרעה נפשית חריפה. בכל הנוגע לשאלת הגבלה יכולתו של הנאשם במידה ניכרת, אך לא עד כדי חסור יכולת של ממש, להבין את אשר הוא עשה או להימנע מעשיית המעשה - ציין ד"ר ויצמן, כי מבחןיו את הנאשם בסמוך לאיורע, נתחוור שלא מדובר בבדיקה למציאות ליקוי, ולא נמצא הפרעה שפגמה בשיפוט אצל הנאשם. הוא העיר, כי המלצה המומחים הבודקים, ובכללם הוא עצמו, כללה אף

ורק הוראות בדבר השגחה מפני מעשים אובדניים, ולא הומלץ בבדיקה על צורך במתן טיפול רפואי.vruck הוראות בקשרו של הנאשם במשפטה עליה, כי גרסאותיו היו קותרנטיות. לפיכך, הגיע ד"ר ויצמן לכל מסקנה, כי בעניינו של הנאשם אין מדובר בהגבלה יכולת להבין את אשר עשה או להימנע ממעשי. על-יסוד האמור, סבר ד"ר ויצמן, כי לא חלים בעניינו של הנאשם התנאים שנקבעו בסעיף 300א לחוק בעניין עונישה מופחתת.

27. בעדותו בבית-המשפט נחקר ד"ר ויצמן על-ידי הסגנור על חוות-דעתו. הוא שב והדגיש, פעמיinus אמן הרופא המתמחה, שאינו מומחה, התרשם בבדיקה למחرات הפיגוע, שהנאשם סובל מפסיכוזה,อลם הבדיקה המקיפה שנערכה על-ידי ד"ר ויצמן וצוות המומחים למחرات היום שללה מסקנה זו; מה-גם, שהנאשם לא קיבל טיפול רפואי אנטיפסיכוטיות ביממה שחלפה מאז בדיקתו הראשונה. בהידרשו לאבחן המבדלת שנרשמה בתיק הרפואי, בעניין האשפוז בשנת 2013 בבית-החולים "כפר שאול", חזר וציין המומחה, כי בכל הרישומים בתיק הרפואי של בית-החולים - הן של צוות הרופאים, הן של הצוות הסיעודי והן של הצוות הפסיכולוגי המטפל - לא נמצא רישום על תכנינים פסיכוטיים בכל מהלך האשפוז, ומכאן שאיןbasis לאבחן הפרעה סכיזואפקטיבית, אשר נרשמה רק כאשר נמצאים מצבים דיאכטוניים בעיר, כי אבחן הפרעה, אינה קלה - "יש הרבה בלבול בין מצבים דיאכטוניים אחרים פסיכוזות לבין מצבים דיאכטוניים שמקילים פסיכוזות; בין הפרעה בי-פולארית, לבין הפרעה סכיזואפקטיבית. זה באמת משה שמחיב איזה שהוא בחינה לאורך זמן ומעקב צמוד אחר המטופל, כדי להיות ברור וב吐וח באבחנה" (עמ' 345). ואולם, הוא הדגיש והבהיר, כי הפרעה סכיזואפקטיבית היא הפרעה הכוללת מרכיבים שונים על ציר זמן ממושך, שיש בה גם תסминים פסיכוטיים, ללא קשר לדיאנון או למאניה, וכי אצל הנאשם לא אותרו תסמים כאלה.

דיון והכרעה - האבחנה בעניינו של הנאשם ושאלת האחריות המופחתת

28. כאמור בסיקור הרכע המשפטי לעיל, הנトル להוכחת התנאים שנקבעו בסעיף 300(א) לחוק מוטל על הנאשם, ומדובר בנトル שלamazon הסתברויות ולא ניתן להסתפק בהותרת ספק סביר. אקדמי ואציגן, כי הנאשם לא הרים נトル זה - הוא להוכחת התנאי לפיו הוא לוקה ב"הפרעה נפשית חמורה"; הוא להוכחת התנאי לפיו יוכל להימנע מביצוע הרצח הוגבלה "במידה ניכרת"; ומילא - הוא להוכחת התנאי בדבר הקשר הסיבתי בין ההפרעה הנפשית הנטענת לבין ההגבלה הניכרת ביכולת להימנע מהרצח. מסקנה זו, בדבר אי-הרמת הנトル האמור, חלה בין אם לוקה הנאשם בהפרעה סכיזואפקטיבית, ובין אם לאו; ועל-כן, המחלוקת שבין המומחים, לעניין עצם האבחנה, למעשה אינה נדרשת לצור שאלת האחריות המופחתת. עם זאת, למלعلا מהנדרש,attiחיס תחילת לחלוקת בשאלת האבחנה.

29. בכל הנוגע לאבחן הרופאית-פסיכיאטרית אודות הנאשם, הרוי שהצדדים חולקים ביניהם בעניין האבחנה. כאמור, המומחה מטעם ההגנה, ד"ר כנאהנה, טוען שהנאשם סובל מהפרעה סכיזואפקטיבית, עם רקע של הפרעת אישיות גבולית, ומשברים פסיכוטיים קצרים במצבי דחק ונסיגות דיאכטניות. מנגד, המומחה מטעם המאשימה, ד"ר ויצמן, גורס כי הנאשם סובל מהפרעה דיאכטונית עם מרכיבים אישיותיים, מסווג של הפרעת אישיות פרנוואידית, אך לא מדובר במצבים פסיכוטיים. אין חולק, כי את האבחנה יש להוכיח במקרים דעת של מומחה, המבוססת על תיעוד רפואי אוטנטיק ובדיקות פסיכיאטריות, והכל - על-פי התבוחנים הפסיכיאטריים המוכרים; ואין די בהפנייה לאבחנות שנרשמו בעניינו של הנאשם בעבר ברישומים רפואיים אלו או אחרים.

לאחר בוחינת חוות הדעת והעדויות של שני המומחים, ובהתיחס לתשתיית הרופאית והריאיתית שעמדו בסיס

חוות הדעת, הגעתי לכלל מסקנה כי לא עלה בידי ההגנה להוכיח, כי הנאשם סובל מהפרעה סכיזואפקטיבית, ובענין זו מקובלת על חווות דעתו של ד"ר ויצמן, מכלול טעימה שבוארו בהרחה לעיל, על-פני זו של ד"ר כנאענה. אולם, בעת קבלתו של הנאשם לאשפוז בבית-החולים "כפר שאול", לאחר הניסיון האבדני בשנת 2013, נרשמה אבחנה מבדלת של הפרעה סכיזואפקטיבית, אשר נותרה גם עם השחרור. ואולם, אבחנה זו לא הוכחה על-ידי ההגנה בנטול המוטל עליה. הנפור הוא - מכלול הנ吐נים העולים ממהלך חייו של הנאשם ומהתיעוד הקליני אודוטוי, כמבואר בחווות הדעת של ד"ר ויצמן, סביר שההנ帞ם אינו לוקה בהפרעה זו. כפי שצין ד"ר ויצמן, הפרעה סכיזואפקטיבית הנה הפרעה המבוססת על שני יסודות: האחד - הפרעה במצב הרוח; והשני - הפרעה פסיקטיבית, קרי הפרעה בבחן המציאות הבסיסת על מחשבות שווא לאורך זמן. עבנינו, הכוח קיומו של היסוד הראשון, שכן קיים תיעוד בדבר הפרעה דיינית וניסיונות אובדןיהם, המוכיחים במצב רוח דיינוני. ואולם, היסוד השני, של הפרעה בבחן המציאות המבוססת על מחשבות שווא, לא הוכח. כפי שצין ד"ר ויצמן, בתיעוד הרפואי שקדם לאשפוז משנת 2013, אמן צינו מצבים מאניפורמיים פסיקטיבים והתנהגות חסרת שיפוט, ללא כל פירוט של המצבים או של התכנים הפסיכטיבים; זאת ב摩בחן מתיעוד על התנהגות תוקפנית, הסתגרות, תפוקוד נמוך לפקרים, מצב רוח דיינוני ושני ניסיונות אובדןים. דיווח על חיש לנצח פסיקטיבי היה רק בעת אשפוזו של הנאשם בשנת 2013 בעקבות הניסיון האבדני. כפי שצין ד"ר ויצמן, מעין בתיעוד הרפואי, הן במהלך האשפוז והן לאחר מכן, לא תארו מצבים פסיקטיבים ותכנים פסיקטיבים, למעט מחשבות שווא לפפרק זמן קצר מאוד בעת הגעתו של הנאשם לאשפוז, שחלפו זמן קצר לאחר מכן עוד בהיותו בחדר המיון, ואשר קיימת סיבות גבואה כי נבעו מההבדלים שבלוו הנאשם בניסיון האבדני (שכללו אופטמינים בכמות גדולה) /או מחומר הרדמה ונוגדי הכאב. בכל מהלך האשפוז הממושך היו רק אפיוזות דייניות, ללא מצבים פסיקטיבים כלשהם, כאשר הנאשם היה בחלוקת פתוחה וקיבל טיפול לררגעה וליצוב מצב הרוח, ושלא במינו המשמש לררגעת מצבים מאנימיים או פסיקטיבים - כמפורט בחווות דעתו של ד"ר ויצמן. ניכר, כפי שהבהיר ד"ר ויצמן, כי האבחנה המבדלת, שצינה בפתח האשפוז, נותרה גם בסוף האשפוז, וזאת לאפשר לנ帞ם לקבל מkopft-cholim את אחת מהתרופות (סרווקול). מצבים פסיקטיבים לא נצפו ולא תועדו גם במשך השנה השנים שחלפו מעת שחרורו של הנאשם מהאשפוז בבית-החולים "כפר שאול"; כאשר הן בעת האשפוז, ובפרט לאחר מכן, לא התמיד הנאשם בטיפול התרופתי שהומלץ לו ונמנע ממעקב רפואי סדר. בתקופה זו אף נישא, עזב את בית הורי, למד לימודי דת כשנה וחצי, שכר דירה יחד עם רעייתו ועבד בעבודות שונות, וביניהן כנג הסעות (בכל זה גם ביום הפיגוע); מבלי שנתקבלו דיווחים על מצבים פסיקטיבים או הפרעה בבחן למציאות. גם בבדיקהו בחדר המיון הפסיכיאטרי בבית החולים "איתנים", يوم וויימס לאחר האירוע, לא נמצא תסמים פסיקטיבים כלשהם. כפי שהuid ד"ר ויצמן, אשר בדק את הנאשם ביום 15.4.17, יחד עם מומחים נוספים, לא היו בבדיקהו של הנאשם סימנים פסיקטיבים או סימנים להפרעה בבחן למציאות. ניסיונו של מומחה ההגנה להסתמך על הערכת רופא חדר המיון, לפיה בבדיקהו את הנאשם מיום 16.4.15 היה הנאשם "נסער" ועלה חיש בדבר הפרעה בבחן למציאות, אינה יכולה להועיל לנ帞ם, שכן כפי שנקבע בהכרעת-הדין, אישר הנאשם בחקירהו כי בבדיקה זו עשה "הציגות", וניסה להציג עצמו כ"מושגע"; מה-גם שהבדיקה נעשתה על-ידי רופא מתחמה, שאינו מומחה, ולא הייתה אמורה להיות אבחנתית. אך יש להוסיף, כי גרסאותו של הנאשם בבדיקות המשטרת והשב"כ - שבהן מסר הוודאות מפורטות בדבר ביצוע הדרישה כמעשה מתוכנן ומכוון - מAshות אף הן את מסקנותו של ד"ר ויצמן, לפיה בסמוך לאיורע לא נצפו מצב פסיקטיבי או פגיעה בבחן למציאות. יתרה מכך, גרסאותו של הנאשם בשיחתו במשטרת ושב"כ, טופחות על-פני גרסת המומחה מטעם ההגנה, שהסתמך, בין-האר, על דבריו של הנאשם בשיחתו במשטרת ושב"כ, לפיהם אינו זוכר פרטים מהאירוע - גרסה שהעליה הנאשם גם בעדותו, ונחתה בהכרעת-הדין כגרסה כוזבת. על-כן, מקובלת עליי מסקנותו של ד"ר ויצמן, כי האבחנה לפיה סובל הנאשם מהפרעה סכיזואפקטיבית, עם משברים פסיקטיבים במצבי דחק, אינה מבוססת ולא נתמכת במהלך מHAL חייו של הנאשם ובתיעוד הקליני אודוטוי; וכי קיימת סיבות גבואה יותר שההנ帞ם סובל מהפרעה דיינית עם מרכיבים אישיות פרנוואידית, ולא ממצב

30. מכאן לשאלת האם בעניינו של הנאשם הנשם התנאים שנקבעו בסעיף 300א לחוק, בדבר האחוריות המופחתת לפי המופחתת.

כפי שכבר צוין בסקירת הרקע המשפט לעיל, על הנאשם המבוקש להחיל לגביו את האחוריות המופחתת לפי סעיף 300א לחוק, להוכיח קיומם של שלושה יסודות: הראשון - כי הוא לוקה בהפרעה נפשית חמורה, זאת במובן מוחלת نفس כנדרש בסעיף 34 לחוק; השני - כי יכולתו להימנע מביצוע הרצח הוגבלה במידה ניכרת; והשלישי - קיומו של קשר סיבתי בין ההפרעה הנפשית לבין הימנע מהרצח.

בכל הנוגע להפרעה הנפשית חמורה, נפסק, כאמור, כי אין לראות בה הפרעת אישיות כשלעצמה, כ"הפרעה נפשית חמורה" כמשמעותה בסעיף 300א לחוק; כי "ברגיל נדרשת הפרעה שיש בה מרכיב פסיכוטי או קרבה למצב פסיכוטי, לרבות פגעה בולטת בתפקוד"; כי החשיבות אינה בסיווג הפרעה, אלא בשאלת "עד כמה המחלה או הפרעה פוגעת ומשפיעה על האדם קוגניטיבית ורצוינית" (ע"פ 6344/12 בעניין בוגסלבסקי, לעיל); וכי הפרעה הנפשית חמורה, דורשת קיומו של מצב רפואי-פסיכיאטרי, "החסר אך במעט" מגעיתה של מחלת נפש המקימה פטור מאחריות פלילית לפי סעיף 34 לחוק העונשין (ע"פ 3617/13 טיטל נ' מדינת ישראל (לעיל) והנ ד"ר ויצמן בחווית-דעתו), הפרעה נפשית חמורה, היא הפרעה המתבטאת "לאורך שנים", ו- "בהתקיים התנאים הבאים: טיפול רפואי-פסיכיאטרי מתמשך, נתילת תרופות...; אשפוזים פסיכיאטריים; הפרעה משמעותית בתפקידים מקצועיים/חברתיים/משפחתיים; CISלונות בביצוע מטלות חשובות...".

בעניינו של הנאשם, לא הרימה ההגנה הנintel להוכיח, במאזן הסתברויות, את התנאי הראשון האמור של הפרעה נפשית חמורה. ראשית, כפי שנקבע לעיל, לא הוכח שהנאשם סבל מהפרעה בעלת רכיב פסיכוטי, מעבר להפרעת אישיות; ודין בכך כדי למנוע את החלת סעיף 300א לחוק בעניינו. שנית, גם אם סבל הנאשם מהפרעה סכיזואפקטיבית, והדבר כאמור לא הוכח, הרי ש愧 לא הוכח מכל התיעוד אודוטוי, כי הלה סבל מהפרעה בולטת בתפקוד, אשר יש בה כדי להשפיע עליו - קוגניטיבית ורצוינית, כאמור בתנאים שנקבעו בסעיף 300א לחוק. כפי שנקבע לעיל בדיון בעניין האבחנה הפסיכיאטרית, הנאשם לא קיבל טיפול רפואי-פסיכיאטרי מתמשך לאורך שנים. הוא אושפז בבית-חולם כליל פעם אחת (בשנת 2011), ובבית-חולם פסיכיאטרי למשך כחודש וחצי (בשנת 2013) עקב שני ניסיונות אבדניים על רקע דכאוני. במהלך אשפוזו הפסיכיאטרי (ashpizo) הפסיכיאטרי היחיד עבר לביצוע הפגיעה), לרבות במסגרת "טיפול יומ", תיפקד הנאשם באורח תקין, ללא כל ליקוי תפקודי - כעולה מחווית-דעתו של ד"ר ויצמן ומהתיעוד בתיק הרפואי. כפי שכבר צוין, לאחר מכן, במשך כשנתים, לא הגיע הנאשם לאשפוז נוסף, בחיר הין להמשיך בטיפול ובמעקב, וקיבול טיפול רפואי חלקי, על-פי החלטתו, אשר כמוסבר על-ידי ד"ר ויצמן - מעיד על שימוש בתרופות לצורכי הרגעה בלבד ולא לשם איזון בין מצבים מאניפורמיים, פסיכוטיים או דיכאוניים. לך יש להוסיף (את שכבר צוין לעיל בעניין האבחנה הפסיכיאטרית), את הנתונים הבאים, הנוגעים לתפקידו החברתי והתעסוקתי בתקופה שקדמה לאיוע. הנאשם למד לתואר הנדסאי, אך משלא השלים את חובות לימודיו, לא עסוק במקצועו אלא בעבודות אחרות. כאמור, הוא התחנן, עזב את בית הוריו ושכר עם אשתו דירה בכפר ענאתא ועבד כננג הסעות של

תלמידים. גם תפקודו של הנאשם ביום האירוע אינו מצביע על כך כי סבל מהפרעה נפשית חמורה. באותו היום הסיע הנאשם ברכבו את אביו וACHINE לדין בבית-המשפט ברמאללה והחיזרם לבתיהם. בערב אסף את הוריו מביתם בירושלים, ארוח אותם והחיזרם לבתיהם. הנזנונים מלמדים על אדם המתקוד, ואינם הולמים טענה, בדבר מי שלוקה בהפרעה נפשית חמורה, שיש בה משום הפרעה בולטת בתפקידו, עם השפעות קוגנטיביות ורצויניות. בכך יש להוסיף את התנהגותו של הנאשם לאחר האירוע, הן בבדיקותיו הרפואיים והן בחקירותיו. כפי שנקבע לעיל, בעת שהנאטם נבדק על-ידי ד"ר ויצמן יומיים לאחר האירוע, בוחן הממציאות שלו נמצא תקין לחלוון; ובבדיקה שנערכה לו יומם קודם לכן, על ידי רופא מתמחה, יצר במקוון מניפולציה, בדבר הזיות ושיפוט מציאות לקוי; דבר המעיד על תובנה מלאה, ואף על תחכם ומnipולטיביות. על האמור יש להוסיף - כי על-פי הכרעת-הדין, מסר הנאשם הודהות מפורטות בשב"כ ובמשטרת אודות ביצוע פגוע הדירה כמעשה מתוכנן ומכוון, ובעדותם בבית-המשפט בדה גרטס צ'ב, לפיה אינו זוכר את האירוע ואמרתו במשטרת נועדו לרצות את חוקריו. משכך, לא הוכחה ההגנה, כלל ועיקר, את התנאי הראשוני בסעיף 300א לחוק, לפיו לוקה הנאשם בהפרעה נפשית חמורה; ונהפוך הוא - הוכח, כי הלה אינו לוקה בהפרעה כזו.

משנקבע, כי לא חל התנאי הראשוני בסעיף 300א לחוק, מAMILא אין עוד צורך לדון בשאלת קיומו של התנאי השני, הדן בשאלת הגבלת יכולתו של הנאשם במידה ניכרת, אך לא עד כדי חוסר יכולת של ממש, להבין את אשר הוא עשו או להימנע מעשיית המעשה. מכל מקום, כפי שכבר צוין, בבדיקה את הנאשם יומיים לאחר הפיגוע, קבע ד"ר ויצמן, בבדיקה יחד עם פאנל של רופאים מומחים נוספים, כי אין מדובר בבחון מציאות לקוי של הנאשם, וכי לא נמצא כל הפרעה שפגמה ביכולת השיפוט שלו. כפי שצוין, המלצה המומחים הבודקים, ובכללם ד"ר ויצמן, כלל אף ורק הוראות בדבר השגחה מפני מעשים אוביניים, ולא הומלץ על צורך במתן טיפול רפואי. התרומות זו של ד"ר ויצמן, משיפוט מציאות תקין של הנאשם, הלמה לשיטתו של המומחה גם את הודהותיו של הנאשם בחקירות השב"כ והמשטרת בתכנון הפיגוע ובהוצאתו לפועל. בנסיבות האמורות שבהן נמצא הנאשם עם בחון מציאות תקין, ומסר הודהות מפורטות בעניין תכנון הפיגוע וביצועו, לא הוכחה ההגנה, כלל ועיקר, הגבלת יכולת של הנאשם להבין את אשר עשה או להימנע מעשי. נהפוך הוא: ניכר מהראיות, כי הנאשם - לא סבל מהפרעה נפשית חמורה, וכי לא הוגבלה יכולתו במידה ניכרת להבין את אשר הוא עשה או להימנע מעשיית המעשה.

על-יסוד האמור, לא חלים בעניינו של הנאשם התנאים שנקבעו בסעיף 300א לחוק, בעניין עונשה מופחתת; והעונש בגין עבירות הרצח שביצעו הוא עונש החובה של מאסר עולם.

ג'ירת הדין

מבוא

31. משנדחתה טענת הסניגוריה, בדבר החלטת סעיף 300א לחוק, כמה חובה לגזר על הנאשם את העונש המנדטורי של מאסר עולם, בגין עבירת הרצח. בהמשך יש לקבוע את מתחם העונשה ההולם ואת העונש המתאים בגין העבירה של ניסיון לרצח, ולבסוף ליתן הוראה בסוגיית הצלברות או חפיות עונש המאסר בשל עבירות ניסיון הרצח לעונש מאסר העולם בגין עבירת הרצח, וכן בשאלת פיצוי נפגעי העבירה - למשפטה המנוח ולנפגעת ש'.

המנוח יוחאי שركי ז"ל

32. בבית-המשפט הוגש תסקיר אודות המנוח ובני משפחתו, ובמהלך התייעונים לעונש אף העיד האב השכול. המנוח, שלום יוחאי שרכי ז"ל, יליד 1989, היה בן 26 במועד שבו קופדו חייו בפגיעה הדרישה הרצחני. כאמור, יחד עמו בפגיעה הטרור נפצעה קשה חברתו, ש'. מהתסקיר עולה, כי המנוח הוא הבן השני במשפחה המנוח זוג הורים ושבעה ילדים. המנוח למד בישיבה תיכונית בבית-אל, ולאחר מכן התגייס לצה"ל, במסגרת ישיבת הסדר, ושירת כלוחם בספינה בחיל הים. לאחר שחרורו מהצבא חזר לבית הוריו, שם התגורר טרם מותו. המנוח עסק בהדרכה חינוכית ובהדרכת טיפולים, זאת במקביל ללימודיו לתואר אקדמי במלכלה "הרցוג" - לימודי ארץ ישראל ותולדות הוראה. אביו תיאר אותו כדמות מרכזית ומשמעותית במשפחה, לבבי, חם, בעל חוש הומור, אהוב על הסביבים אותו וmourך. אביו תיאר בשיחתו עם עורךת תסקיר נפגעי העבריה, כי"דמות מאירה, אש פורצת", אצילי באורחותיו, חייו הצעריים - מלאי העשייה ורויי החיווןיות - נקטפו באדם בפגיעה הרצחני. ח' בני המשפחה, הגרענית והמורחת, השתנו באחת ואינם כפי שהיו בעבר. לצד זאת, מגיסטת המשפחה כוחות רבים להתמודדות עם האובדן והאבל עמוק, תוך מיצאת איזון - בהתמודדות מכabiesה ומורכבות - שבין חווית האובדן הקשה לבין המשכיות הח'ים. בתסקיר מוארה בהרחבת התמודדותה של המשפחה - ההורים והאחים עם האסון הכבד, הטראומה, הכאב והאובדן; זאת בשני מסלולים: הנצחת המנוח, הבן והאח האהוב, בדרכים שונות, תוך שילוב המשכיות הקשור עמו, זאת מצד השקעה במשימות השוטפות בחיי השגרה, תוך בחירה בהMSCיות חיים. מחמת צנעת הפרט לא יפורטו הדברים מעבר לאמור.

33. בפרש התיעונים לעונש אף נשמעה עדותו של אביו של המנוח, שהוא רב מוכר ואיש ציבור. האב, שדיבר בשם המשפחה, הדגיש כי בסמוך לאחר פגיעה הטרור הרצחני, שבו קופדו חי' בנו, ואשר במהלךו נפצעה חברתו של הבן, נפתח גל פגיעת הטרור הפוקד את המדינה בכלל, ואת ירושלים בפרט, עד עצם היום הזה. הוא ביקש להציג, כי בינו המנוח "מהווה אנטי-תיזה למפגע. הוא היה אדם שכל כלו הטבה ורצה להיטיב עם זולתו. כל מפגש שלו עם אדם אחר היה מטור מחשבה, מה אני יכול להיטיב עמו". לדבריו, בנו המנוח הותיר בכתביו כרזה: "אני בוחר לחיות מתוך שמחה", וזה הייתה עבורה המשפחה מעין צוואה משמעותית של אהבת הח'ים. כן הדגיש האב את חששות התהום הפעורה שתலואה כל אחד מבני המשפחה עד יומו האחרון, וכן את הפגיעה שנגרמה לחברתו של המנוח, ואת השבר בחיי. הוא ביקש, כי יוטל על הנאשם העונש המרבי בהתאם לחוק.

התסקיר אודות הנפגעת ש'

34. בית-המשפט הוגש תסקיר אודות נפגעת העבריה ש', שכאמור נפצעה קשה במהלך הטרור. ש', הינה בת 24 ובעת האירוע הייתה לחברתו של המנוח. על-פי התיעוד הרפואי, נפצעה ש' באורח קשה על-ידי הנאשם בפגיעה הדרישה. היא איבדה את הכרתה, פונתה לבית-החולמים ואושפזה במחלקה לטיפול נמרץ כשהיא מודמת ומנשמת לפרק זמן משמעותי יחסית של כעשרה ימים. על-פי התיעוד הרפואי נגרמו לה, בין-האר, שברים בגולגולת, בעמוד השדרה ובഗפיים; פגיאות בתעלת השמע ובריאות; וכן חתכים רבים. היא הייתה מאושפזת בבית-חולמים חדש וחצי, עד לתחילת חודש יוני; ובמשך חמci שנה נוספת המשיכה בטיפול שיקומי כולני, רב-תחומי, במחלקת אשפוז יום. היא עברה, ועודין עוברת, תהליכי שיקום פיסי, נפשי ורגשי מורכב; וניכר כי הליך זה אמרור להימשך זמן ממושך. בתסקיר פורטו בהרחבת נסיבות חייה של ש', הפגיעה הקשות - הפיסיות והנפשיות - שהוסבו לה, והתמודדותה במהלך טיפולו ושיקומי מורכב וממושך, הן בשל הפגיעה הפיזיות, והן בשל משבר של שcool ואבל - על-רकע אובדן של חבר באירוע טראומתי. מהתסקיר ניכר, כי ש' "נאבקת" כדי לשוב למסלול חייה, בניסיון לחוש שליטה מחודשת ולעבד את האובדן והטראומה הקשים שחוווה. מחמת צנעת הפרט לא יפורטו הדברים, מעבר לאמור. לאור תמונה הפגיעה והנזקים

שהוצאה בענינה של ש', המליצו עורך תסוקיר נגעת העבירה, כי מצד רכיבי הענישה יוטל על הנאשם פיצוי כספי משמעותי, שבו תעשה ש' שימוש, לשם שיקומה בכל דרך שתבחר.

תמצית טיעוני הצדדים לענין העונש

35. ב"כ המאשימה עטרה להטלה העונש המנדטורי של מאסר עולם בגין עבירת הרצח, וכן לעונש של 20 שנות מאסר בגין העבירה של ניסיון לרצח; זאת מצד חיוב הנאשם לפצוח את משפחת המנוח ואת נגעת העבירה ש'. בכל הנוגע לעבירה של ניסיון הרצח, טענה ב"כ המאשימה, כי לאור נסיבות ביצוע העבירה, הפגיעה הקשות במתלוננת ומדיניות הענישה הנוגעת בעבירות אלו, על-rackע של פיגועי טרור, מתחם הענישה ההולם מתקרב לעונש המרבי שנקבע בצדה של העבירה, קרי - 20 שנות מאסר. היא ביקשה להטיל על הנאשם בגין העבירה של ניסיון לרצח עונש של 20 שנות מאסר, אך סבירה כי ניתן להורות על הוצאות 15 שנים ממאסר זה, למאסר העולם בגין עבירת הרצח, אגב חפיפה חלקית של חמיש שנים (עמ' 366). אקדמי ועיר כבר עתה, כי לא מצאת כל בסיס או הצדקה, להורות בנסיבות העניין על חפיפה של חלק כלשהו מהמאסר בשל עבירת הניסיון לרצח לעונש מאסר העולם בגין עבירת הרצח; ונهاFOR הווא - מן הראו' שמלוא תקופת המאסרים תרוצה במצטבר, מטעמים שיובאו בהמשך.

36. ב"כ הנאשם ביקש בטיעונו לעונש, כאמור, להטיל על הנאשם ענישה מופחתת, לפי סעיף 300א לחוק; ובkeitoto זו נדחתה, משלא התקיימו בעניינו של הנאשם התנאים המאפשרים ענישה מופחתת בהתאם לסעיף האמור. הוא לא התיחס בטיעונו לשאלת הוצאות הענישה; אך ניתן להניח שהוא מבקש, לחלופין, לחפות חלק מהמאסר בגין עבירת ניסיון הרצח למאסר העולם בשל הרצח, זאת בשל מצבו הנפשי של הנאשם והעובדת שתי העבירות בוצעו במעשה אחד.

עונש החoba בגין הרצח ומתחם הענישה והעונש המתאים בגין עבירת ניסיון הרצח

37. כאמור, משנדחתה טענת הנאשם להחלה האחראית המופחתת על עניינו, לפי סעיף 300א לחוק, יש להשיב עליו את עונש החoba של מאסר עולם, שנקבע בעבירת הרצח.

בכל הנוגע לעבירת ניסיון הרצח, שעונשה המרבי עומד על עשרים שנות מאסר, יש לקבוע את עונשו של הנאשם בהתאם לעקרונות התווות הענישה שנקבעו בתיקון 113 לחוק העונשין. בהתאם לתיקון האמור, על בית-המשפט לקבוע תחילת את מתחם העונש ההולם. המתחם נקבע בהתאם לעקרון ההלימה, ובישומו מביא בית-המשפט במניין שיקוליו את הערך החברתי שנפגע ביצוע העבירה, את מדיניות הענישה הנוגעת במרקם דומים ואת הנסיבות הקשורות ביצוע העבירה. בהמשך, על בית-המשפט לגזר את העונש המתאים לנائب מתוך מתחם הענישה ההולם, תוך התייחסות לנסיבות שאין קשרות ביצוע העבירה, זאת אגב אפשרות לסתות מהמתחם בנסיבות חריגות מיוחדות בחוק.

לעבירת ניסיון הרצח, שבה הורשע הנאשם, על-rackע נסיבות ביצועה, חומרה מופלת, זאת לנוכח מהותה, נסיבות ביצועה ותוצאותיה. כאמור, הנאשם החליט לבצע פיגוע טרור בדרך של דרישת יהודים, רק בשל היותם יהודים,

מתוך כוונה לגרום למותם; והוציא תכניתוゾדונית אל הפעול עת הסיט את רכבו, אגב האצתו, לעבר המנוח וש' שניצבו על המדרכה ופגע בהם. לדעון לב, כוונת קטילת החיים מומשה לגבי המנוח, שנפגע אנושות ונפטר מפצעיו; ולמרבה המזל, כוונה זו לא צלה לגבי הנגעת - שאף את חייה בקש הנאשם לקטול, אם כי הפגיעה בה במהלך הדרישה הסבה פגיעות קשות וחמורות שצויין לעיל. בקביעת מתחם הענישה בגין העבירה של ניסיון לרצח, יש ליתן ביטוי הולם לערך של שלמות הגוף וקדושת החיים של כלל הציבור - אזרחים וגורמי אכיפת החוק - שהנאשם ומפגעים אחרים מבקשים לחל בפגיעה טרור רצחניים, כמו "פיגועי דריש", כמו בעניינו, או פיגועים באמצעות אחרים. נסיבות ביצוע העבירות חמורות, על-רקע ביצוען מתוך מניע אידיאולוגי-לאומי, המשקף תפיסת עולם מעוותה, המקדשת רצח לשם, והמפארת את הרוצח. לכך יש להוסיף, את העובדה שבמעשה אחד של דרישת מכונות ואכזרית, קטל הנאשם את חייו של המנוח, וכן ניסה לרצוח את הנגעת ואגב כך גרם לה פגיעות חמורות וקשות. לנוכח מהות העבירה של הניסיון לרצח אגב ביצוע פיגוע טרור של דרישת, נסיבות ביצעה ותוצאותיה, יש להחמיר בדיון של הנאשם ולגוזר עליו בגין העבירה זו, בנפרד מה العبירה של מסר עולם בגין הרצח, מסר ממשך - זאת משיקולים של גמול והוקעת המעשים, מטעמים של הגנה על ביטחון הציבור, וכן מתכליות של הרתעה ממשית אפקטיבית - אישית וככללית. יצוין, כי מדיניות הענישה הנוגגת, בגין עבירות ניסיון לרצח במהלך פיגוע טרור, ובין-השאר בפסקה שניתנה על ידינו לאחרונה, כוללת עונשי מסר בפועל ממושכים הנעים בין 16 ל-18 שנים מסר, זאת בסיבות של הודהה, והסדרי טיעון שהצדדים הגיעו אליהם, בין-השאר, על-רקע קשיים ראייתיים (תפ"ח 16-05-16 57312 מדינת ישראל נ' מוחמד בדר (16.11.30); תפ"ח 10-10-15 63622 מדינת ישראל נ' סובחי ابو חליפה (16.11.21); תפ"ח 15-12-36026 מדינת ישראל נ' מקדאד אלחיה (9.11.16); ותפ"ח 16-01-33478 מדינת ישראל נ' סעד קומבו (16.10.26)). לנוכח נסיבות העבירה של ניסיון לרצח, לאור הפגיעה הקשה בפגיעה ש', וכן על-רקע מדיניות הענישה הנוגגת בעבירות ניסיון לרצח במהלך פיגוע טרור - נע מתחם הענישה ההולם בין 18 שנים לבין המרבי של 20 שנים שנקבע בצדה של העבירה. בעניינו, כאמור, לא עומדת לנאשם נסיבה מקילה של הודהה, במובן משות גורי-הדין האמורים, שכן הלה הורשע בסופו של יום לאחר שמיית ראיות, וה العبירה של ניסיון רצח נתלוותה לעבירת רצח. לפיכך, ראוי והולם שעונשו של הנאשם בגין עבירת ניסיון הרצח שביצע כלפי ש' יעמוד על 20 שנים מסר בפועל.

סוגיות הצבירות עונשי המאסר

38. مكان לשאלת, האם יש מקום להורות על הצבירות המאסר בגין עבירת ניסיון הרצח למסר העולם בגין עבירת הרצח.

שאלת הצבירות עונשים בגין עבירות של המתה - בין אם עסוקין בעבירות רצח ובין אם מדובר בעבירות המתה אחרת - זכתה להתייחסות נרחבת בפסקה, עוד בטרם תיקון 113 לחוק העונשין שהסדיר את עקרונות הבניית הענישה, ובין-השאר הרחבנו הדיון בסוגיה זו בתפ"ח 19668-11-15 בلال ابو גאנם נ' מדינת ישראל (16.11.13), ונחזור להלן על עיקרי הדברים.

39. סעיף 186 לחוק סדר הדין הפלילי מורה, כי "בית משפט רשאי להרשיע נאשם בשל כל אחת מן העבירות שאשmeta בהן נתגלתה מן העובדות שהובאו לפניו, אך לא יענישנו יותר מפעם אחת בשל אותו מעשה".

ההילה פסוקה היא, כי את המונח "אותו מעשה", כמשמעותו בסעיף 186 לחוק הנ"ל, אין לפרש אך כמעשה הפיזי של ביצוע העבירה, אלא כ"מושג נורטטיבי" שיבחן "על-פי מכלול שיקולים ונסיבות הסובבים את האירוע" (ע"פ 9804/02 שר נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(4) 461, בעמ' 467-469 (2004)). השיקולים בניתוחו של כל אירוע ואירוע נבחנים בשלושה מבחני-עדן: הראשון - הצורני-העובדתי, הבוחן האם מדובר בפעולות נפרדות העוקבות זו-את-זו למרות ביצוען ברצף; השני - המהוטי-המוסרי, הבוחן את האינטנסיס של קרבן העבירה, את חשיבותה הערך החברתי הנפגעה, את ריבוי הנפגעים ושיקולים מוסריים וערקיים; והשלישי - ההרטעתי, הנגזר מהבחן השני, הבוחן את מידת הפגיעה בהרטעת הכלל, אם בגין ריבוי העבירות ישת עונש זהה לזה המוטל בעטיה של עבירה אחת (ראו: ע"פ 9804/02 בעניין שר, לעיל; ע"פ 6841/01 ביטון נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(6) 794, 799 (2002); ע"פ 1742/91 פופר נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(1) 653 (2004); וע"פ 302 (1997); וע"פ 6141/01 ג'Abrin נ' מדינת ישראל, פ"ד נט(5) 289 (2004)).

40. בשורה של פסק דין נקבע, כי כאשר מדובר בעבירות שהسبו מספר קרבנות בנפש, יכريع המבחן המוסרי-מהותי. מבחן זה מצדיק, ככל, הטלת עונשים מצטברים, זאת על-מנת ליתן ביטוי הולם לערך היסוד של קדושת-החיים, להוקיע את עומק הזוויה שבקטילת חייהם של רבים ולבטא מדיניות הרתעה ראויה.

בישמו את המבחן המוסרי-מהותי, פסק בית-המשפט העליון כי בעבירות המכוננות לפגוע בח' רבים, בין אם ריבוי הקרבנות נבע מרצף של מעשי פגעה נפרדים ורצופים, ובין אם קטל הרבים נגרם מעשה פיזי אחד, "פירוש המושג 'אותו מעשה' יסוב לא אך את העוסה אלא - ואולי אף בראש ובראשונה את הנפגע" (ע"פ 9804/02 בעניין שר, לעיל, בפסקה 23 לפסק הדין).

41. על "ישומו של המבחן המוסרי-מהותי עמד כבר הנשיא שmagר עוד בפסק הדין בע"פ 399/89 מדינת ישראל נ' זלום, פ"ד מו(2) 187 (1992), בהצדיקו הטלת מאסר מצטבר על מפגע שקטל חייהם של שני קרבנות: "גזרת עונשי מאסר חופפים על מספר מעשי רצח - אף אם מדובר בacellular שבוצעו ברצף אחד - יש בה בכלל משום מצורע של הזוויה שבגרם המוות הזרמי והמכoon של שורה של אנשים... האמונה שלנו בקדושת חי אדם חייבת למצוא ביטיה גם בענישה של עברין ובהדגשת משמעותו של כל קיפוח של חי אדם בעניינו. מקובלות עלי, על כן, ההשכה כי לא רק שיש לגזר עונש נפרד על כל עבירה, אלא כי מעשי פגעה נפרדים בח' אדם בעניינו. מקובלות עלי, על כן, ההשכה כי לא רק המצתברים זה זהה" (עמ' 192). יוער, כי את הרציוון האמור, של המבחן המוסרי-מהותי, לא הגביל כב' הנשיא שmagר אך לעבירות רצח או המתה זדוןית, ולשיטתו אפשרויות הצברות ענישה, בנסיבות מיוחדות שיצידיקו זאת, אף אם מדובר בריבוי מקרים מוחות כתוצאה מרשלנות (לעיל, עמ' 191).

42. על החלט המבחן המוסרי-מהותי, בשילוב עם המבחן ההרטעתי, עמדה כב' השופטת דורנר בע"פ 1742/91 בפרש פופר (לעיל) בהתייחסה לריבוי עבירות רצח: "... כאשר מדובר במעשי אלימות, קיים לכל אחד מן הנפגעים אינטנסיס עצמאי לשלהות גופו. הפגיעה בשלמות גופו של אחד אינה מהוות פגעה בשלמות גופו של אחר. גם אם מבחינה 'טכנית' מדובר ברצף אחד של מעשים שגרם לקורבנות מסוים, יש להתייחס לכך ככל מעשי פגעה נפרדים. מסקנה זאת היא הכרחית גם מנקודת מבט מוסרית, המכירה בקדושת חי של אדם כערך-יסוד. ערך חי האדם וסלידתו העומקה מעשיים הפוגעים בו חייבים למצוא ביטוי מפורש ונפרד גם במסגרת גזרת העונש, הן לעניין מספר העונשים שיש לגזר על הנאשם והן לעניין הצברותם. אף כי מעשה רצח של אדם בודד הוא ככלעמו מעשה נפשע וחמור מאי

כמותו, גירה של אותו עונש על מי שרצח אדם אחד ועל מי שרצח רבים עלולה להתפרש כהחלשה של משמעות ערך חי האדם, ואף עלולה לפגוע במידת ההרעתה. שכן, מה יעוצר רצוח מלהרבוט את קורבנותו אם בגין הקורבנות הנוספים הוא לא יהיה צפוי לכל תוספת עונש?" (בעמ' 303).

43. הלכה זו אף נשנהה על-ידי כב' השופט חשיון בפסק-הדין בע"פ 9804/02 בעניין שר (לעיל), שבו הוטלו שלושה מאסרי עולם במצטבר, על מי שהורשע ברצח של שלושה אנשים במעשה אחד של הוצאה: "לכל אדם ואדם זכות משלו לחים ולשלמות הגוף, והמקפה חיים או הפוגע בגופו של אדם בגיןו לדין מתחייב במעשיו וצפוי לעונש. כך הוא בפגיעה באדם אחד. ואילו במקום בו פוגע פלוני בגיןו לדין באנשים אחדים ... חיב הוא פלוני בפליליים וצפוי הוא לעונש בגין כל אחת ואחת מן הפגיעה. באירוע מעין-זה עומדת לו לביימה"ש סמכותו לציבור עונשים זה-אל-זה ..." (עמ' 476). בהקשר זה הוסיף בית-המשפט: "אדם שהשליך רימון רסס אל בין קבוצת אנשים במטרה לרצוח את הרבים ועליה בידו כך לקפח חיים של אנשים עוד ועוד, הנאמר עליו כי ב"אותו מעשה" רצח את הקורבנות, וכך נדרש מכך "גזר עליו עונש כמו קיפח חייו של אדם אחד? אם זה לכואורה פירוש החוק ראוי לנו לנתחיל לחשב מבראשית על מוסר ועל צדק, על ייחד ועל חברה, על חוק ועל סדר, על פירוש חוק ועל הבנת החיים" (עמ' 478).

44. הלכה זו נתועה ומושרת היטב בפסקית בתי-המשפט, מאז פסק-הדין בע"פ 399/89 בעניין זלום (לעיל) ועד היום (ראו למשל: ע"פ 2544/12 אiad פטאפה נ' מדינת ישראל(4.8.14) בפסקה 19; ע"פ 1119/11 נאייף אבו סרחאן נ' מדינת ישראל (5.5.15) בפסקה 76).

45. עקרונות הענישה האמורים, בדבר הנסיבות עונשים גם אם מדובר בעונשי מאסר עולם, תקפים גם לאחר תיקון 113 לחוק העונשין, אשר הותה את שיקולי הבניית הענישה בפליליים. על-פי התיקון האמור לחוק, במקרה שבו הורשע נאשם בכמה עבירות, על בית-המשפט לקבוע האם הן מהות אירוע אחד או כמה אירועים נפרדים. אם מדובר באירוע אחד, על בית-המשפט לקבוע מתחם ענישה לאירוע כולו, ולגוזר עונש כולל לכל העבירות הקשורות לאירועו. ואולם, ככל שבית-המשפט מוצא, כי בעבירות שבהן הורשע הנאשם מדובר בכמה אירועים, יש לקבוע מתחם ענישה הולם לכל אירוע בנפרד, ולאחר מכן לגוזר עונש נפרד לכל אירוע, אגב התייחסות לשאלת האם העונשים ירוצו בחופף או במצטבר, או שמא להשיט עונש כולל לאירועים כולם (ע"פ 8641/12 מוחמד סעד נ' מדינת ישראל (5.8.13)).

46.מן הכלל אל הפרט. לעבירות שביצעו הנאים - רצח המנוח והניסיון לרצח של הנפגעת ש' - חומרה מופלגת; זאת לנוכח מהותן, נסיבות ביצוען ונסיבותיה הטרagiות הקשות. פגוע הטרור הרצחני שביצעו הנאים, אשר נועד לזרוע מותם לבני אדם חפים מפשע, רק בשל היוטם יהודים, הנו מעשה שטני, המוציא את מבצעו מגדר בני אנוש. לדעון הלב, גבה הפגיעה הנפשע קרובן בנפש, והביא לפצעתה הקשה של הנפגעת, אשר אך בנים לא נסתימה אף היא בתוצאה קטלנית. קטילת חייו של המנוח בפגיעה הטרור הותירה שכול כבד וחיל עמוק במשפחותו. המעשה הרצחני - האזרחי והנתעב - שביצעו הנאים, מחייב, בנסיבות העניין ונוכח היקף התוצאות הקשות, הטלת מאסרים מצטברים - הן מאסר עולם בגין מעשה הרצח; והן מאסר ממושך של 20 שנים בגין העבירה של ניסיון לרצח, שהוא העונש המרבי בגין עבירת ניסיון לרצח. הנסיבות העונש של 20 שנות מאסר בגין ניסיון הרצח, לעונש מאסר המאסר העולם בגין הרצח, מתחייבת במקרה הנדון, בראש ובראשונה, כדי ליתן ביטוי ראוי לערך של חי אדם - בכלל, ובזיקה למנוח שפטיל חייו נגדע, וכן

לנפגעת אשר הנאשם ביקש לקטול את חייה, וגרם לה פגיעות אנושות וחמורות. הענישה המצטברת מתחייבות שבעתיים כאשר מדובר במעשה טרור נפשע, שככל מטרתו הדזונית הייתה להסב קטל של אזרחים תמיימים. דוקא בפגיעה טרור, המכים ללא רחם ולא אבחנה בחפים מפשע, שומה על בית-המשפט לגמול למרצחים, כמו לנאשם בענייננו, במאסרים מצטברים על הנפש שנקטפה, ועל הניסיון לקטול חיים שהסביר לנפגעת פגיעות גופניות ונפשיות קשות. גישה זו מתחייבת לשם מתן ביטוי ראוי לערך קדושת החיים, והיא הולמת אף את שיקולי הנמול, ההגנה על ביטחון הציבור וההרתעה שבעניינה. הגישה אף מתיישבת עם מלחמת החורמה המתחייבת, חסרת הפשרות, בטרור המקומי, כמו-גם בטרור העולמי.

מן הטעמים שצינו לעיל, מוצדק ואף מתחייב להוראות על הצלבות זה לזה, של עונש המאסר של 20 שנים בגין העבירה של ניסיון לרצח, לעונש מאסר העולם בגין עבירת הרצח, למרות שהעבירות בוצעו באירוע אחד ובמעשה אחד. ההווארה על הצלבות עונשי המאסר האמורים נועדה, כאמור, בעיקרה לתקלית ערכית-מוסרית, ובמקרה שלפנינו היא Tabia לכליאתו של הנאשם בין פיגוע הטרור הקטלני הנדון עד אחרית ימיו. בנוסף יחויב הנאשם בתשלום פיצויים - לבני משפחת המנוח ולנפגעת העבירה שנפצעה בפגיעה בסכומים המרביים הקבועים בחוק העונשין.

התוצאה

- .47 על-יסוד האמור לעיל, יש לגזור את דינו של הנאשם כדלהלן:
- א. למאסר עולם בגין עבירת הרצח.
 - ב. לעשרים שנות מאסר בפועל, בגין העבירה של ניסיון לרצח.
 - ג. לתשלום פיצויים בסכומים שלhlen: להורי המנוח - 258,000 ₪; ولנפגעת העבירה ש' - 258,000 ₪; שהם הסכומים המרביים שניתן לפסק דין לפי חוק העונשין כפיצוי עונשי.

עונש מאסר העולם בגין הרצח, והעונש של 20 שנות מאסר בשל העבירה של ניסיון רצח, יצטברו זה לזה, ומণיהם יחול ביום מעצרו של הנאשם - 15.4.15.

1.7.17 הפיצויים ישולמו עד ליום

יורם נועם, סגן נשיא

השופטת ר' פרידמן-פלדמן:

עמוד 23

כל הזכויות שמורות לאתר פסק דין - verdicts.co.il

אני מסכימה.

**רבקה פרידמן-פלדמן,
שופטת**

השופט מ' בר-עם:

אני מסכימם.

משה בר-עם, שופט

הוחלט לגזר את דיןו של הנאשם כאמור בפסקה 47 לזר-הדין של סגן הנשיא י' נועם.

הפרקליטות תודיע למשפחה המנוח ולנפגעת העבירה ש' על פסיקת הפסיכים, ותמסור את הפרטים הנדרשים למצירות בית-המשפט לצורך גביית הפסיכים.

זכות ערעור לבית-המשפט העליון בתוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום י' בשבט התשע"ז, במעמד ב"כ המאשימה, הסניגורים, הנאשם ומתרגם בית- המשפט לשפה הערבית.

משה בר-עם, שופט

רבקה פרידמן-
פלדמן, שופטת

יורם נועם, סגן נשיא